

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om godkännande av vissa bestämmelser i protokollet till konventionen om skydd av Europeiska gemenskaperna finansiella intressen och om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i samt med förslag till lag om ändring av strafflagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att riksdagen skall godkänna det protokoll till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (nedan korruptionsprotokollet) som upprättats i Bryssel den 27 september 1996 på grundval av artikel K.3 i Fördraget om Europeiska unionen samt konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i (nedan korruptionskonventionen) som utarbetats i Bryssel den 26 maj 1997 på grundval av artikel K.3 i Fördraget om Europeiska unionen. Dessutom föreslås i propositionen att riksdagen skall ge sitt samtycke till avgivande av de förklaringar som avses i bestämmelserna i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen.

Korruptionsprotokollet förpliktar Europeiska unionens medlemsstater att straffbelägga mutbrott som begås av tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller nationella tjänstemän i Europeiska unionens medlemsstater och som skadar Europeiska gemenskapernas finansiella intressen. Protokollet innehåller också bestämmelser om de påföljder som skall föreskrivas för mutbrott och om tillämpningsområdet för straffrätten. De bestämmelser om straffrättsligt ansvar för företagsledare, utlämning och rättsligt samarbete medlemsstaterna emellan som ingår i konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen skall även tillämpas på protokollet. Dessutom förbinder sig de medlemsstater som ansluter sig till protokollet att erkänna behörigheten för Europeiska gemenskapernas domstol att lösa

tvister mellan medlemsstater om tolkningen eller tillämpningen av protokollet samt tvister mellan en eller flera medlemsstater och Europeiska gemenskapernas kommission om tillämpningen av vissa bestämmelser i protokollet.

Korruptionsprotokollet träder i kraft vid den tidpunkt som anges i protokollet efter att alla medlemsstater underrättat generalsekreteraren för Europeiska unionens råd att de genomfört de förfaranden som deras konstitutionella bestämmelser föreskriver för godkännande av detta protokoll. Om konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen dock inte har trätt i kraft vid den tidpunkten, träder protokollet i kraft samma dag som konventionen.

Korruptionskonventionen är till sitt innehåll nästan identisk med det ovan nämnda protokollet gällande mutbrott. Korruptionskonventionen avviker från protokollet i och med att den förpliktar Europeiska unionens medlemsstater att allmänt straffbelägga sådana mutbrott som ovan nämnda tjänstemän är delaktiga i och inte enbart sådana mutbrott som skadar eller kan skada Europeiska gemenskapernas finansiella intressen. Dessutom skiljer sig konventionen från protokollet i och med att den innehåller bestämmelser om behörigheten för Europeiska gemenskapernas domstol att meddela förhandsavgöranden.

Korruptionskonventionen träder i kraft vid den tidpunkt som anges i konventionen efter att alla medlemsstater underrättat generalsekreteraren för Europeiska unionens råd att de

genomfört de förfaranden som deras konstitutionella bestämmelser föreskriver för godkännande av denna konvention.

För att de förpliktelser som uppställts i de ovan nämnda fördragen skall uppfyllas föreslås i propositionen att tillämpningsområdet för rekvisitet för givande av muta i strafflagen skall utvidgas så att också givande av muta till en anställd hos Europeiska gemenskaperna eller en tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen skall vara straffbart. Det föreslås att strafflagen skall kompletteras med en bestämmelse som innehåller en definition på en anställd hos Europeiska gemenskaperna och en tjänsteman i en annan av Europeiska unionens

medlemsstater. Det föreslås också att man till strafflagen skall foga en bestämmelse med stöd av vilken tagande av muta som begås av en anställd hos Europeiska gemenskaperna eller av en tjänsteman i en annan av Europeiska unionens medlemsstater skall vara straffbart.

I propositionen ingår förslag till lag om godkännande av vissa bestämmelser i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen. Avsikten är att lagarna om införande av protokollet och konventionen skall träda i kraft vid samma tidpunkt som dessa. Om tidpunkten för införandet av lagarna bestäms genom förordning. Lagen om ändring av vissa bestämmelser i strafflagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	5
1. Inledning	5
2. Nuläge	5
2.1. Utvecklingen inom Europeiska unionen	5
2.2. Den finska lagstiftningen	6
3. Korruptionsprotokollets och korruptionskonventionens mål och centrala innehåll	7
3.1. Mål	7
3.2. Det centrala innehållet	7
4. Samband med andra propositioner och internationella fördrag	8
5. Korruptionsprotokollets och korruptionskonventionens förhållande till den finska lagstiftningen	8
5.1. Definitionen på gemenskapstjänsteman, nationell tjänsteman och nationell tjänsteman från en annan medlemsstat (Artikel 1)	8
5.2. Definitionen på tagande av muta (Artikel 2)	11
5.3. Definitionen på givande av muta (Artikel 3)	14
5.4. Likabehandlingsprincipen (Artikel 4)	15
5.5. Påföljder (Artikel 5)	19
5.6. Bestämmelser om behörighet	19
5.7. Korruptionsprotokollets samband med konventionen (Artikel 7)	22
5.8. Straffrättsligt ansvar för företagsledare	22
5.9. Utlämning och åtal	23
5.10. Samarbete	24
5.11. Ne bis in idem-regeln	25
5.12. Nationella föreskrifter som innehåller mer omfattande skyldigheter och överlämnande av information om införandet av konventionen och övriga bestämmelser	28
5.13. Behörigheten för Europeiska gemenskapernas domstol	28
6. Propositionens ekonomiska verkningar och verkningar i fråga om organisation	29
7. Beredningen av propositionen i Finland	29
DETALJMOTIVERING	31
1. Lagförslag	31
1.1. Lag om godkännande av vissa bestämmelser i protokollet till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen ..	31
1.2. Lag om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i	31

1.3. Strafflagen	31
2. Ikraftträdande	34
3. Behovet av godkännande av riksdagen	35
4. Lagstiftningsordning	35
 LAGFÖRSLAG	 38
1. Lag om godkännande av vissa bestämmelser i protokollet till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen	38
2. Lag om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i	39
3. Lag om ändring av strafflagen	39
 FÖRDRAGSTEXTER	 41
Korruptionsprotokollet	41
Korruptionskonventionen	47

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Propositionen innehåller förslag till de ändringar i den finska lagstiftningen som föranleds av protokollet till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen, nedan korrupsionsprotokollet, och av konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i, nedan korrupsionskonventionen.

I propositionen föreslås tillämpningsområdet för rekvisitet för givande av muta i 16 kap. 13 § strafflagen (39/1889) utvidgas så att det också skall vara straffbart att ge en muta till en anställd hos Europeiska gemenskaperna och till en tjänsteman i en annan av Europeiska unionens medlemsstater.

I propositionen föreslås dessutom att 16 kap. strafflagen kompletteras med en ny 27 a § som skall innehålla en definition på vad som avses med en anställd hos Europeiska gemenskaperna och en tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen.

I propositionen föreslås också att det till 40 kap. strafflagen skall fogas en ny 13 §, enligt vilken 40 kap. 1–4 § strafflagen som gäller tagande av muta också skall tillämpas på en sådan anställd hos Europeiska gemenskaperna och en sådan tjänsteman i en annan av Europeiska unionens medlemsstater som avses i 16 kap. 27 a §.

Propositionen innehåller även förslag till lagar om ikraftträdande av de bestämmelser i korrupsionsprotokollet och korrupsionskonventionen vilka hör till området för lagstiftningen.

2. Nuläge

2.1. Utvecklingen inom Europeiska unionen

Inom ramen för det samarbete i rättsliga och inrikes frågor som avses i bestämmelserna i avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen har det utarbetats två konventioner som gäller bekämpning av korruption: protokollet till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella

intressen (EGT Nr C 313, 23.10.1996, s. 1) samt konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i (EGT Nr C 195, 25.6.1997, s. 1). Korrupsionsprotokollet förpliktar medlemsstaterna att straffbelägga mutbrott som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är inblandade i och som skadar Europeiska gemenskapernas finansiella intressen. Korrupsionskonventionen skiljer sig från korrupsionsprotokollet endast i och med att det inte i konventionen förutsätts att de mutbrott som skall kriminaliseras riktar sig mot Europeiska gemenskapernas medel. Fördragen är i övrigt till sitt innehåll nästan identiska, så det är ändamålsenligt att de träder i kraft samtidigt och att de ändringar som fördragen föranleder i strafflagen genomförs samtidigt.

Korrupsionsprotokollet är fast förknippat med sådana projekt som varit anhängiga inom Europeiska unionen och som syfter till att skydda Europeiska gemenskapernas finansiella intressen. Man har redan under flera års tid fäst uppmärksamhet vid kampen mot bedrägerier som riktar sig mot gemenskapernas finansiella intressen. I fråga om bekämpningen av bedrägerier har man dock nått egentliga resultat först efter att Fördraget om Europeiska unionen, nedan unionsfördraget, trätt i kraft. Först i och med unionsfördraget skapades en uttrycklig rättslig grund för det straffrättsliga samarbetet medlemsstaterna emellan. I avdelning VI (III pelaren) i unionsfördraget intogs bestämmelser om samarbete regeringar emellan i rättsliga och inrikes frågor. Inom de samarbetsområden som anges i artikel K.1 i avdelningen kan medlemsstaterna enligt artikel K.3 anta gemensamma ståndpunkter och gemensamma åtgärder samt ingå konventioner. Genom unionsfördraget gjordes också ändringar i EG-fördraget (I pelaren) i syfte att förbättra skyddet för gemenskapernas finansiella intressen (artikel 209 a).

Inom det samarbete som avses i avdelning VI i unionsfördraget nåddes det första resultatet beträffande bekämpning av bedrägerier då Europeiska unionens medlemsstater den 26 juli 1995 undertecknade konventionen

om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella in tressen, nedan EG-bedrägerikonventionen (EGT Nr C 316, 27.11.1995, s. 48). Samma år antogs inom ramen för EG-fördraget rådets förordning om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (EG, Euratom) nr 2988/95 (EGT Nr L 312, 23.12.1995, s. 1).

Vid sidan av de projekt som är förknippade med bedrägerier som riktar sig mot gemenskapernas finansiella intressen har man också fortgående fäst uppmärksamhet vid mutbrott som skadar Europeiska gemenskapernas finansiella intressen. Redan till det förslag till konvention om skydd för Europeiska gemenskapernas finansiella intressen som Europeiska gemenskapernas kommission utarbetat år 1976 anslöt sig en separat konvention om det straffrättsliga ansvaret och skyddet för Europeiska gemenskapernas tjänstemän.

Under åren 1995 och 1996 utarbetades på initiativ av ordförandelandet Spanien det korruptionsprotokoll som ansluter sig till EG-bedrägerikonventionen och vars syfte är att effektivisera skyddet av gemenskapernas finansiella intressen. Genom korruptionsprotokollet strävar man efter att uppfylla det krav som uppställts i punkt 7 h i Europeiska unionens råds resolution av den 6 december 1994 om det rättsliga skyddet för gemenskapernas finansiella intressen (EGT Nr C 355, 14.12.1994, s. 2) enligt vilket medlemsstaterna skall genomföra effektiva åtgärder för att bestraffa korruption som riktar sig mot gemenskapernas finansiella intressen och som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna är delaktiga i.

Inom ramen för det samarbete som avses i VI avdelningen i unionsfördraget bereddes under åren 1996 och 1997 på initiativ av ordförandelandet Italien förutom korruptionsprotokollet också korruptionskonventionen, vars syfte är att förenhetliga och effektivisera medlemsstaternas lagstiftning gällande mutbrott även i större utsträckning än enbart i avsikt att skydda gemenskapernas finansiella intressen. Fastän korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen till sin ordalydelse avviker från varandra endast i fråga om hänvisningen till gemenskapernas finansiella intressen, är korruptionskonventionen till sitt tillämpningsområde betydligt mer omfattande.

Beträffande medlemsstaternas mutbrottsbestämmelser har det ansetts problematiskt

att bestämmelserna i allmänhet inte kan tillämpas på gärningar som begåtts av Europeiska gemenskapernas eller medlemsstaternas tjänstemän eller på gärningar som riktats mot dem. Lagarna har ansetts vara bristfälliga i synnerhet i fråga om sådana mutbrott som har internationell räckvidd. Detta har ansetts förvränga konkurrensen inom Europeiska unionen men också mera vidsträckt på den internationella marknaden.

Vissa av strafflagens rekvisit anses vara nationellt begränsade, så att de gäller enbart gärningar som begås av medborgare i den berörda staten, gärningar som begås i den berörda staten eller gärningar som riktar sig mot den berörda statens intressen. Mutbrottsbestämmelserna anses i allmänhet vara nationellt begränsade. Endast i vissa av Europeiska unionens medlemsstater har bestämmelserna om mutbrott kunnat tillämpas också på andra än nationella tjänstemän.

Mutbrott som begåtts av Europeiska gemenskapernas tjänstemän eller som riktat sig mot dem har därför kunnat förbli obesträffade med straffrättsliga medel. Europeiska gemenskaperna har kunnat bestraffa sådana tjänstemän endast genom disciplinära åtgärder, t.ex. genom avsättning. Sådana disciplinära åtgärder kan dock inte ersätta de straff som döms ut av nationella domstolar.

Fastän det finns skillnader mellan medlemsstaternas lagar i fråga om hurdant förfarande som betraktas som sådan korruption som kriminaliserats i strafflagen, har lagarna dock ansetts vara tillräckligt enhetliga för att man på grundval av vissa av de grundläggande gärningsformerna för korruption kan utarbeta en gemensam definition medlemsstaterna emellan. Med hjälp av denna definition har man i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen kunnat förplikta Europeiska unionens medlemsstater att straffbelägga internationella mutbrott som begås av eller riktar sig mot en tjänsteman i en annan medlemsstat eller i Europeiska gemenskaperna.

2.2. Den finska lagstiftningen

De gällande bestämmelserna om mutbrott som gäller tjänstemän och offentligt anställda arbetstagare ingår i 16 och 40 kap. strafflagen. Bestämmelserna har fått sin nuvarande form i samband med revideringen av lagstiftningen om tjänstebrott och de har trätt i kraft den 1 januari 1990. I 16 kap.

strafflagen kriminaliseras givande av muta (13 §) och grovt givande av muta (13 a §). I 16 kap. 28 § strafflagen ingår en bestämmelse om straffansvar för juridiska personer. I 40 kap. strafflagen kriminaliseras tagande av muta (1 §), grovt tagande av muta (2 §) och mutförseelse (3 §). I 40 kap. 4 § strafflagen ingår en särskild bestämmelse om förverkandepåföljd.

Mutbrott som begåtts i näringsverksamhet kriminaliseras i 30 kap. 7 och 8 § strafflagen. I Finland har man ansett att mutbrott som begåtts i näringsverksamhet avviker från mutbrott som gäller tjänstemän och offentligt anställda arbetstagare i sådan omfattning att olika straffbestämmelser gäller i fråga om dessa.

Bestämmelserna om mutbrott i 16 och 40 kap. i den finska strafflagen anses vara nationellt begränsade. Tagande av muta är straffbart endast om det begåtts av en finsk tjänsteman eller offentligt anställd arbetstagare och givande av muta är straffbart endast om mutan har givits till en finsk tjänsteman, offentligt anställd arbetstagare eller krigsman i tjänstgöring.

De ändringar som föranleds av korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen föreslås bli genomförda så att tillämpningsområdet för de gällande bestämmelserna om mutbrott som gäller tjänstemän utvidgas. Det är ändamålsenligt att samma rekvisit för mutbrott tillämpas både på sådana finska tjänstemän som avses i 2 kap. 12 § strafflagen och på tjänstemän i Europeiska gemenskaperna och i andra medlemsstater i Europeiska unionen. Skilda bestämmelser skall även i fortsättningen gälla för offentliga samfund och för näringsverksamhet.

3. Korruptionsprotokollets och korruptionskonventionens mål och centrala innehåll

3.1. Mål

Korruptionsprotokollets mål är att skydda Europeiska gemenskapernas finansiella intressen mot sådana mutbrott som kan skada dessa intressen. Korruptionskonventionens mål är däremot att skydda myndigheternas verksamhet mot mutbrott i större omfattning än enbart med tanke på Europeiska gemenskapernas finansiella intressen. Det viktigaste syftet med båda fördragen är att man

genom dessa förpliktar Europeiska unionens medlemsstater att kriminalisera mutbrott som begås av eller är riktade mot tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller i andra medlemsstater i Europeiska unionen.

3.2. Det centrala innehållet

Den mest centrala förpliktelsen i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen framgår av artiklarna 1–4, där det förutsätts att tagande av muta som begåtts av Europeiska gemenskapernas tjänstemän, nationella tjänstemän och en annan medlemsstats nationella tjänstemän samt givande av muta som riktat sig mot dessa personer skall straffbeläggas i den nationella strafflagstiftningen. I artikel 1 i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen ingår den definition på en tjänsteman som skall tillämpas i fördragen, artikel 2 innehåller en definition på mutbrott och artikel 3 en definition på bestickning.

Enligt den princip om likabehandling som ingår i artikel 4 i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen skall de beskrivningar i medlemsstaternas strafflagstiftning som gäller sådana överträdelser som avses i artikel 2 och 3 när de begås av eller gentemot ministrarna i dess regering, de valda ledamöterna i parlamentariska församlingar, ledamöterna av landets högsta domstolar eller revisionsdomstol tillämpas på samma sätt när överträdelserna begås av eller gentemot ledamöterna av Europeiska gemenskapernas kommission, av Europaparlamentet, domarna i Europeiska gemenskapernas domstol eller ledamöterna av Europeiska gemenskapernas revisionsrätt vid tjänsteutövning. Enligt korruptionsprotokollet gäller likabehandlingsprincipen också bedrägerier som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas finansiella intressen när de begås av gemenskapstjänstemän.

Korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen innehåller dessutom bestämmelser om de påföljder som skall föreskrivas för mutbrott (artikel 5), om tillämpningsområdet för straffrätten (artikel 6 och 7), om straffrättsligt ansvar för företagsledare (artikel 7 och 6), om utlämning och åtal (artikel 7 och 8) och om rättsligt samarbete medlemsstaterna emellan (artikel 7 och 9).

I korruptionsprotokollet ingår en bestämmelse om den behörighet att lösa tvister mellan medlemsstater och mellan medlems-

stater och Europeiska gemenskapernas kommission som skall erkännas Europeiska gemenskapernas domstol (artikel 8). Korruptionskonventionen innehåller därutöver en bestämmelse om den behörighet att meddela förhandsavgöranden som skall ges Europeiska gemenskapernas domstol (artikel 12).

4. Samband med andra propositioner och internationella fördrag

Regeringens proposition 6/1997 rd innehåller ett förslag till kriminalisering av givande av muta till en anställd hos Europeiska gemenskaperna och tagande av muta som begås av en anställd hos Europeiska gemenskaperna. Nämnda proposition är i princip ett separat lagförslag, men vid dess beredning har man beaktat de bestämmelser i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen som gäller denna fråga. Nämnda proposition och denna proposition som gäller godkännande av de ovan nämnda fördragen täcker samma område i fråga om de bestämmelser som gäller anställda hos Europeiska gemenskaperna. I denna proposition har man beaktat de förslag till paragrafer som framförts i regeringens proposition 6/1997 rd.

Korruptionsprotokollet är fast förknippat med den ovan nämnda EG-bedrägerikonventionen, om vars godkännande ingår förslag i en proposition som avläts samtidigt med denna proposition. I det protokoll till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen som gäller EG-domstolens behörighet att meddela förhandsavgöranden, nedan protokollet om förhandsavgöranden, (EGT Nr C 151, 20.5.1997, s. 1) ingår bestämmelser om EG-domstolens behörighet att meddela förhandsavgöranden. Även propositionen om godkännande av protokollet om förhandsavgöranden avläts samtidigt med denna proposition.

Även i annat internationellt samarbete än det som sker inom ramen för Europeiska unionen har man fäst uppmärksamhet vid mutbrott. OECD:s råd godkände den 23 maj 1997 en rekommendation angående bekämpningen av mutbrott i internationell affärsverksamhet. I överensstämmelse med rekommendationen undertecknade OECD:s medlemsstater den 17 december 1997 en konvention som bl.a. förpliktar att kriminalisera givande av muta till utländsk tjänsteman.

5. Korruptionsprotokollets och korruptionskonventionens förhållande till den finska lagstiftningen

5.1. Definitionen på gemenskapstjänsteman, nationell tjänsteman och nationell tjänsteman från en annan medlemsstat (Artikel 1)

I artikel 1.1 i korruptionsprotokollet ingår den definition på en tjänsteman som skall tillämpas i fråga om protokollet. Definitionen på en tjänsteman påverkar tillämpningsområdet för korruptionsprotokollet i och med att de rekvisit för mutbrott som ingår i artikel 2 och 3 i protokollet skall tillämpas på en sådan tjänsteman som definierats i artikel 1. Enligt artikeln avses med en tjänsteman i korruptionsprotokollet alla tjänstemän, såväl nationella som gemenskapstjänstemän, inklusive alla nationella tjänstemän från en annan medlemsstat.

Med en gemenskapstjänsteman avses enligt preciseringen i punkt 1 b i artikeln varje person som är tjänsteman eller kontraktsanställd i den mening som avses i tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller i anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna. Med en gemenskapstjänsteman avses dessutom varje person som ställts till Europeiska gemenskapernas förfogande av medlemsstaterna eller av något offentligt eller privat organ som utför uppgifter som motsvarar dem som Europeiska gemenskapernas tjänstemän eller övriga anställda utför.

Med gemenskapstjänstemän likställs enligt punkt 1 b i artikeln medlemmar i de organ som bildats enligt fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna samt dessa organs personal, om de inte omfattas av tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna.

Enligt punkt 1 c i artikeln skall begreppet nationell tjänsteman tolkas med hänvisning till den definition tjänsteman eller ämbetsman har i den nationella rätten i den medlemsstat där personen i fråga innehar denna egenskap vid tillämpning av dess straffrätten. När det gäller rättsliga åtgärder beträffande en tjänsteman från en medlemsstat, vilka vidtas av en annan medlemsstat, behöver den sistnämnda staten tillämpa definitionen

nen på en tjänsteman endast i de mån definitionen överensstämmer med dess nationella lagstiftning.

Artikel 1 i korruptionskonventionen motsvarar till sin ordalydelse artikel 1 i korruptionsprotokollet, varigenom dessa innehåller enhetliga definitioner på tjänstemän.

I den finska lagstiftningen ingår den straffrättsliga definitionen på en tjänsteman i 2 kap. 12 § strafflagen. Det straffrättsliga tjänstemannabegreppet fastställs i första hand på grundval av personens ställning och i sista hand på grundval av karaktären av de uppgifter personen utför. Definitionen anger vilka personer som underlyder de straffrättsliga bestämmelser som gäller tjänstemän.

Enligt 12 § 1 mom. 1 punkten avses med en tjänsteman den som står i tjänsteförhållande eller därmed jämförligt anställningsförhållande till staten, till en kommun, till ett kommunalförbund eller något annat samarbetsorgan för kommuner, till den evangelisk-lutherska kyrkan eller ortodoxa kyrkosamfundet eller till en församling eller ett samarbetsorgan för församlingar inom kyrkan eller kyrkosamfundet, eller till landskapet Åland eller Finlands Bank eller folkpensionsanstalten eller till någon annan självständig statlig anstalt, institutet för arbetshygien, kommunala pensionsanstalten eller kommunala arbetsmarknadsverket.

Enligt 2 punkten i momentet avses med tjänstemän kommunfullmäktige och andra genom allmänna val utsedda medlemmar av representantskapet i ett offentligt samfund som nämns i 1 punkten, dock inte riksdagsmän i sitt riksdagsmannauppsdrag, likaså medlemmar av en kommunstyrelse, nämnd, direktion, kommitté, kommission eller delegation eller något motsvarande organ inom ett offentligt samfund eller en anstalt som avses i 1 punkten samt andra förtroendevalda inom ett offentligt samfund eller en anstalt som avses i 1 punkten.

Enligt punkt 3 i momentet avses med en tjänsteman också den som enligt lag eller förordning eller ett med stöd därav utfärdat förordnande utövar offentlig makt i ett annat samfund än de som nämns i 1 punkten, samt den som på nämnda grund på annat sätt än i ett samfund utövar offentlig makt.

Enligt 2 kap. 12 § 2 mom. strafflagen avses med en offentligt anställd arbetstagare den som står i arbetsavtalsförhållande till ett offentligt samfund eller en anstalt som nämns i 1 mom. 1 punkten.

Såsom det framgår av paragrafens ordalydelse, innehåller definitionen på en tjänsteman i 2 kap. 12 § strafflagen endast en definition på det nationella, finska tjänstemannabegreppet. Därför kan de gällande bestämmelserna om mutbrott som ingår i 16 och 40 kap. strafflagen tillämpas endast på finska tjänstemän och offentligt anställda arbetstagare.

Det centrala innehållet både i korruptionsprotokollet och i korruptionskonventionen är att de förutsätter att gärningsmannakretsen för mutbrott och kretsen för de personer brotten kan rikta sig mot skall utvidgas. Förutom de personer som avses i gällande 2 kap. 12 § strafflagen skall också en gemenskapstjänsteman samt en tjänsteman i en annan av Europeiska unionens medlemsstater kunna vara föremål för givande av muta, dvs. mottagare av en muta. Såsom ovan konstaterats, föreslås att de förpliktelser som uppställs i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen uppfylls genom att tillämpningsområdet för de gällande mutbrottsbestämmelserna i strafflagen utvidgas.

Utvidgningen av tillämpningsområdet för mutbrottsbestämmelserna förutsätter att det i strafflagen också definieras vad som avses med en gemenskapstjänsteman och en tjänsteman i en annan av Europeiska unionens medlemsstater. Den främsta betydelsen av det tjänstemannabegrepp som ingår i 2 kap. 12 § strafflagen är att det anger tillämpningsområdet för bestämmelserna om tjänstebrott i 40 kap. strafflagen. Definitionen har dock även andra betydelser. De tjänstemän som avses i strafflagen åtnjuter ett sådant särskilt skydd som avses i bestämmelserna i 16 kap. strafflagen. Det straffrättsliga tjänstemannabegreppet har i praktiken betydelse också vid fastställandet av området för den allmänna laglighetsövervakningen som utövas av statsrådets justitiekansler och riksdagens justitieombudsman. Korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen förutsätter å andra sidan endast att tillämpningsområdet för mutbrottsbestämmelserna utvidgas. Därför finns det inte i detta sammanhang anledning att revidera tjänstemannabegreppet i 2 kap. 12 § strafflagen.

Definitionerna på en tjänsteman i en annan av Europeiska gemenskapernas medlemsstater och en anställd vid Europeiska gemenskaperna föreslås ingå i en separat defini-

tionsbestämmelse som skall ingå i 16 kap. 27 a § strafflagen. Den nya definitionsbestämmelsen medför inga ändringar i tjänstemannabegreppet i 2 kap. 12 § strafflagen.

I definitionsbestämmelsen föreslås en tjänsteman i en annan medlemsstat i enlighet med artikel 1 i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen bli definierad genom en hänvisning till medlemsstaternas nationella lagstiftning. Definitionen föreslås däremot inte innefatta det villkor i artikeln enligt vilket en medlemsstat är skyldig att tillämpa en annan medlemsstats definition på en tjänsteman endast i den mån definitionen överensstämmer med dess egen nationella lagstiftning. Ordalydelsen i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen kan inte anses förutsätta att medlemsstaterna tillämpar nämnda villkor. Artikelns ordalydelse ger medlemsstaterna endast en möjlighet att begränsa tillämpningen av en annan medlemsstats definition på en tjänsteman, om de så önskar. Enligt artikeln är en medlemsstat skyldig att tillämpa en annan medlemsstats definition på en tjänsteman, när det är förenligt med medlemsstatens nationella lagstiftning. En medlemsstat har dock rätt att tillämpa en annan medlemsstats definition på en tjänsteman också i vidare bemärkelse så att någon samstämmighet med den nationella lagstiftningen inte krävs.

De grundläggande definitionerna på en tjänsteman avviker från varandra i Europeiska unionens medlemsländer. Det är svårt att samordna vedertagna begrepp för tjänsteman i de olika medlemsländerna och ett sådant krav på samordning kunde leda till tolkningsproblem. Därför behöver man inte i definitionsbestämmelserna förutsätta att en annan medlemsstats definition på en tjänsteman skall tillämpas endast när den är förenlig med det straffrättsliga tjänstemannabegreppet i Finland.

Beträffande nationella tjänstemän och andra medlemsstaters nationella tjänstemän används i artikel 1 endast begreppet tjänsteman. Det är inte klart om man med en nationell tjänsteman i detta sammanhang endast avser egentliga tjänstemän i medlemsstaterna eller också offentligt anställda arbetstagare. Avgörandet blir enligt artikeln beroende av definitionerna i den nationella lagstiftningen. I den finska strafflagen används olika begrepp för arbetstagare och tjänstemän. Arbetstagarna har inte i straffrättslig bemärkelse definierats som tjänste-

män. Vissa av tjänstebrotten i 40 kap. strafflagen, såsom tagande av muta, är dock straffbara också då de begås av offentligt anställda arbetstagare. Offentligt anställda arbetstagare förblir utanför det tjänstemannabegrepp som definieras i korruptionprotokollet och korruptionskonventionen.

Enligt artikeln definieras en nationell tjänsteman också genom en hänvisning till den definition på en offentlig myndighet som ingår i medlemsstaternas lagstiftning. Den finska lagstiftningen innehåller dock inte någon separat definition på en offentlig myndighet som skulle ha betydelse med tanke på det straffrättsliga ansvaret för tjänstemän.

I fråga om gemenskapstjänstemän omfattar begreppet tjänsteman i artikel 1 utöver egentliga tjänstemän också arbetstagare och personer i övriga anställningsförhållanden. Med avvikelse från artikelns ordalydelse föreslås att begreppet anställd hos Europeiska gemenskaperna i strafflagens definitionsbestämmelse används som gemensamt begrepp för dessa tre persongrupper. I definitionsbestämmelsen avses således inte med begreppet gemenskapstjänsteman arbetstagare eller personer som på basis av uppdrag handhar en uppgift. I propositionen iaktas samma princip som i 2 kap. 12 § strafflagen, där en arbetstagare inte har definierats som en tjänsteman i straffrättslig bemärkelse.

Begreppet anställd hos Europeiska gemenskaperna grundar sig i artikel 1 huvudsakligen på tillämpligheten av tjänsteföreskrifterna i Europeiska gemenskaperna. Europeiska unionens råd fastställer de tjänsteföreskrifter som skall tillämpas på tjänstemän i Europeiska gemenskaperna samt de anställningsvillkor som gäller för övriga anställda i gemenskaperna (föreskrifter för personalen). I föreskrifterna definieras tjänstemännens och den övriga personalens ställning, rättigheter och skyldigheter. Enligt föreskrifterna för personalen består den övriga personalen av tillfällig, biträdande och lokal personal samt av specialister.

Enligt artikel 1 i de tjänsteföreskrifter som gäller för tjänstemän skall föreskrifterna tillämpas på personer som står i ett anställningsförhållande till unionens egentliga organ samt Ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och Europeiska justieombudsmannen. Med tanke på enhetligheten inom förvaltningen har syftet varit att föreskrifterna för personalen också skall

tillämpas på personalen inom Europeiska gemenskapernas övriga organ. Europeiska gemenskapernas personalföreskrifter tillämpas t.ex. på personalen vid Europeiska centrumet för utveckling av yrkesutbildning och Europeiska miljöbyrå. I fråga om dessa organ ingår bestämmelser om tillämpligheten av personalföreskrifterna i de förordningar av Europeiska unionens råd genom vilka organen har grundats.

Hos Europeiska gemenskaperna finns också anställda som inte är sådana tjänstemän eller kontraktsanställda som avses i föreskrifterna för personalen. Sådana personer som avses i andra strecksatsen i artikel 1.1. punkt b och som har ställts till Europeiska gemenskapernas förfogande kan vara t.ex. specialister som är utsända från medlemsstaterna och som arbetar vid gemenskaperna. Av andra stycket i artikel 1.1. punkt b framgår att föreskrifterna för personalen inte skall tillämpas på medlemmar i eller anställda vid alla de organ som bildats enligt fördragen om upprättande av Europeiska gemenskaperna. Sådana organ är t.ex. Europeiska investeringsbanken och Europeiska monetära institutet. Man har dock velat att personalen vid dessa organ skall underlyda straffansvar för mutbrott.

Föreskrifterna för personalen kan inte heller tillämpas på medlemmarna i Europeiska gemenskapernas egentliga organ (kommissionen, parlamentet, domstolen, revisionsrätten), varför de inte anses som egentliga gemenskapstjänstemän. I de nationella lagarna omfattar begreppet tjänsteman inte heller alltid parlamentsledamöter, ministrar eller medlemmar i de högsta domstolarna. I korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen ingår bestämmelserna om ansvaret för personmedlemmar vid Europeiska gemenskapernas organ i artikel 4 som innehåller den s.k. likabehandlingsprincipen.

Begreppet anställd vid Europeiska gemenskaperna kan inte definieras fullständigt med hjälp av begreppen i artikel 1 eftersom detta inte till alla delar skulle motsvara det krav på precision som uppställts för bestämmelserna i strafflagen. Av den definition som ingår i artikeln framgår inte vid vilka av Europeiska gemenskapernas organ eller andra organ den personal skall vara anställd som personalföreskrifterna tillämpas på. Därför framgår det inte av definitionen i artikeln på ett överskådligt sätt vilka personer som avses med anställda vid Europeiska

gemenskaperna.

Enligt propositionen skall definitionsbestämmelsen inte vara bunden till Europeiska gemenskapernas personalföreskrifter, vilka är främmande för den finska rättsordningen, utan definitionen skall till denna del göras mer generell och lättförståelig. Med en anställd hos Europeiska gemenskaperna avses enligt propositionen en person som står i ett varaktigt eller tillfälligt anställningsförhållande till Europaparlamentet, Europeiska unionens råd, Europeiska gemenskapernas kommission, Europeiska gemenskapernas domstol eller revisionsrätt, Regionkommittén, Ekonomiska och sociala kommittén, Europeiska justitieombudsmannen, Europeiska investeringsbanken, Europeiska monetära institutet eller till något annat organ som inrättats med stöd av Europeiska gemenskapernas grundfördrag eller en person som på basis av uppdrag handhar en uppgift given av ett av Europeiska gemenskapernas organ eller av ett annat organ som grundats med stöd av grundfördragen.

5.2. Definitionen på tagande av muta (Artikel 2)

Punkt 1 i artikeln innehåller en definition på tagande av muta. I korruptionsprotokollet avses med tagande av muta varje avsiktlig handling som utförs av en tjänsteman för att, direkt eller genom tredje man, för egen räkning eller för tredje mans räkning, begära eller ta emot förmåner, oavsett art, eller acceptera löften härom för att på ett sätt som strider mot hans officiella förpliktelser utföra eller inte utföra en handling i tjänsten eller vid utövandet av tjänsten. I korruptionsprotokollet förutsätts att gärningen begås på ett sätt som skadar eller kan skada Europeiska gemenskapernas finansiella intressen. Denna förutsättning förbinder protokollet med EG-bedrägerikonventionen.

Punkt 2 i artikeln förutsätter att varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som behövs för att säkra att en sådan gärning som avses i punkt 1 straffbeläggs.

Artikel 2 i korruptionskonventionen motsvarar till sin ordalydelse nästan fullständigt korruptionsprotokollet. Det enda undantaget är att tagandet av muta inte förutsätts riktas mot Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.

I 40 kap. 1 § strafflagen kriminaliseras

tagande av muta. Enligt paragrafens 1 mom. gör sig en tjänsteman eller offentligt anställd arbetstagare skyldig till tagande av muta om han för sin verksamhet i anställningsförhållandet för egen eller annans räkning

1) kräver en gåva eller någon annan orättmätig förmån,

2) tar emot en gåva eller någon annan förmån som påverkar eller som syftar till eller är ägnad att påverka denna hans verksamhet, eller

3) godtar en sådan gåva eller förmån eller ett löfte eller erbjudande om en sådan gåva eller förmån som nämns i 2 punkten.

Enligt paragrafens 2 mom. kan man för tagande av muta dömas till böter eller fängelse i högst två år. Enligt 3 mom. skall en tjänsteman eller offentligt anställd arbetstagare likaså dömas för tagande av muta, om han för sin verksamhet i anställningsförhållandet godtar att en gåva eller annan förmån som nämns i 1 mom. 2 punkten ges, utlovas eller erbjuds någon annan. Enligt paragrafens 4 mom. kan en tjänsteman även dömas till avsättning, om brottet visar att han är uppenbart olämplig för sitt uppdrag.

I 40 kap. strafflagen kriminaliseras också grovt tagande av muta (2 §) och mutförseelse (3 §). I 40 kap. 4 § strafflagen ingår en bestämmelse om förverkandepåföljd.

Beträffande gärningssätten uppfyller rekvisitet i 40 kap. 1 § förpliktelserna i korrupsionsprotokollet och korrupsionskonventionen. Som gärningssätt för tagande av muta anges både i korrupsionsprotokollet och korrupsionskonventionen och i 40 kap. 1 § strafflagen att kräva, ta emot eller godta en muta. Rekvisiten är dock inte till denna del helt identiska. Enligt artikel 2 i korrupsionsprotokollet och korrupsionskonventionen avses med godtagande endast att löften accepteras medan man med godtagande i strafflagen avser att en gåva eller förmån eller ett löfte eller erbjudande om en sådan godtas. Till denna del är strafflagens rekvisit till sitt tillämpningsområde mer omfattande än vad korrupsionsprotokollet och korrupsionskonventionen förutsätter.

Både i artikeln och i strafflagens bestämmelser avses med tagande av muta en uppsåtlig gärning. Begreppet uppsåt fastställs enligt nationell lagstiftning.

Både enligt bestämmelsen i artikeln och enligt paragrafen i strafflagen skall förfarandet vid tagande av muta vara förknippat med uppgifter som har samband med an-

ställnings- eller tjänsteförhållandet. Enligt artikeln skall en tjänsteman begära, ta emot eller acceptera en muta i tjänsten eller vid utövandet av tjänsten. I strafflagen förutsätts däremot att mutan har mottagits för verksamhet i anställningsförhållandet. Med detta avses att förfarandet skall vara förknippat med de verksamhetsmöjligheter som mottagaren av mutan har i sitt anställningsförhållande. I strafflagens bestämmelse avses inte enbart vissa tjänsteåtgärder och uppgifter, utan i bestämmelsen avses generellt de verksamhetsmöjligheter som är förknippade med anställningsförhållandet (RP 58/1988 rd.). Rekvisitet i 40 kap. 1 § strafflagen innehåller en mer omfattande definition på de uppgifter som förfarandet skall vara förknippat med än vad som förutsätts i artikeln.

Enligt artikel 2 i korrupsionsprotokollet och korrupsionskonventionen skall mottagande av vilken förmån som helst vara straffbart. Begreppet gåva eller förmån som används i strafflagens rekvisit förutsätter inte att gåvan eller förmånen skall vara av ekonomisk karaktär. Alla förmåner med förmögenhetsvärde, men också andra slags förmåner, t.ex. förmåner med känslovärde, kan komma i fråga. Trots de avvikande ordalydelserna motsvarar rekvisiten i artikeln och strafflagen varandra också till denna del. Strafflagens bestämmelser uppfyller också till denna del förpliktelserna i korrupsionsprotokollet och korrupsionskonventionen.

Enligt artikeln kan ett löfte om en förmån accepteras eller en förmån begäras eller tas emot antingen direkt eller genom tredje man, för egen räkning eller för tredje mans räkning. Enligt 40 kap. 1 § strafflagen kan man på motsvarande sätt för egen eller annans räkning kräva en gåva eller någon annan förmån eller ta emot eller godta en gåva. Enligt paragrafens 2 mom. är det också straffbart att godta att en gåva ges, utlovas eller erbjuds någon annan. I strafflagens rekvisit kriminaliseras således uttryckligen också godtagande av en gåva för tredje mans räkning, såsom artikel 2 förutsätter. I strafflagens rekvisit har dock inte godtagande av en gåva genom tredje man uttryckligen kriminaliserats, såsom i artikel 2, men rekvisitet innefattar också denna förpliktelse.

Det finns också vissa skillnader mellan förpliktelserna i artikeln och rekvisitet i strafflagen. I 40 kap. 1 § 1 mom. strafflagen definieras begreppet muta så att det är fråga

om en gåva eller någon annan orättmätig förmån. Med en orättmätig förmån avses en förmån som man inte kan yrka på med stöd av någon godtagbar grund, såsom en bestämmelse i lag eller förordning. I 2 och 3 punkterna i momentet förutsätts däremot att det är fråga om en gåva eller annan förmån genom vilken man påverkar eller strävar efter att påverka den nämnda verksamheten eller som är ägnad att påverka den. Det centrala kännetecknet i rekvisitet är således den avsikt i vilken gåvan eller förmånen har givits. Genom dessa faktorer har man i rekvisitet velat förtydliga gränsen för hurdana gåvor det är straffbart att ta emot. Någon motsvarande bestämmelse ingår inte i artikeln i korruptionsprotokollet eller korruptionskonventionen. De preciseringar som ingår i strafflagen står dock inte i strid med förpliktelserna i artikeln.

I artikel 2 förutsätts dessutom att en tjänsteman handlar på ett sätt som strider mot hans officiella förpliktelser eller låter bli att handla i enlighet med dessa. I de centraleuropeiska länderna finns det ofta separata bestämmelser om tagande av muta för en tjänsteåtgärd som strider mot tjänsteplikten och om tagande av muta för en tjänsteåtgärd som överensstämmer med tjänsteplikten. I vissa fall har mutbrott kriminaliserats endast då syftet med mutan är att få till stånd en tjänsteåtgärd som strider mot tjänsteplikten. Enligt den finska strafflagens bestämmelser är både en gärning som överensstämmer med tjänsteplikten och en gärning som strider mot denna straffbar. Enligt den förklarande rapporten om korruptionsprotokollet (EGT Nr C 11, 15.1.1998, s. 5) omfattar artikeln dock också gärningar som utförts i enlighet med tjänsteplikten, om de är straffbara i någon medlemsstat.

Eftersom rekvisitet för tagande av muta i 40 kap. 1 § strafflagen uppfyller de ovan nämnda förpliktelserna i korruptionskonventionen och korruptionsprotokollet, behöver rekvisitet inte till dessa delar ändras i detta sammanhang.

I korruptionsprotokollet förutsätts det särskilt att de mutbrott som definierats där skall skada eller kunna skada Europeiska gemenskapernas finansiella intressen. Protokollet förutsätter att sådana gärningar är straffbara i medlemsstaternas lagstiftning både då de begås av en anställd hos Europeiska gemenskaperna och av en nationell tjänsteman eller en nationell tjänsteman i en annan medlems-

stat. I korruptionskonventionen definieras däremot inte vad de mutbrott som anges i konventionen skall rikta sig mot. Enligt bestämmelserna i korruptionskonventionen skall alla mutbrott som begås av eller mot tjänstemän i Europeiska gemenskaperna och nationella tjänstemän i Europeiska unionens medlemsstater vara straffbara, oberoende av vilka intressen gärningen anses rikta sig mot. I de gällande mutbrottsbestämmelserna i strafflagen nämns inte uttryckligen vad gärningen skall påverka eller rikta sig mot. Mutbrotten har liksom övriga tjänstebrott ansetts rikta sig direkt mot den finska staten och det finska offentliga samfundet.

Korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen verkar tillsammans förutsätta att man med mutbrottsbestämmelserna skall skydda Europeiska gemenskapernas finansiella intressen och även mer allmänt tillförlitligheten av Europeiska gemenskapernas verksamhet samt Europeiska unionens medlemsstater och deras offentliga samfund. Den offentliga makten kan i Europeiska unionens medlemsstater till vissa delar anses vara delad och tjänstemännen i Europeiska gemenskaperna och i medlemsstaterna utövar denna delade offentliga makt. Man kan därför anse att tjänstemännen i Europeiska gemenskaperna och i dess medlemsstater kan ta emot mutor som inte enbart skadar tjänstemannens hemlands intressen, utan också Europeiska unionens eller en annan medlemsstats finansiella och andra intressen. Därför förutsätter korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen mutbrottsbestämmelser där en gärning som begåtts av en tjänsteman i Europeiska gemenskaperna eller dess medlemsstat är straffbar då den är förknippad med hans tjänsteuppdrag eller skötseln av detta.

Strafflagens mutbrottsbestämmelser föreslås inte innefatta något yttrande om vad ett mutbrott riktar sig mot. Enligt propositionen skall mutbrottsbestämmelserna till denna del vara avfattade på samma sätt som för närvarande. Då tagande av muta begås av en sådan tjänsteman som avses i 2 kap. 12 § strafflagen skall brottet dock kunna anses rikta sig också mot Europeiska gemenskaperna eller en annan av dess medlemsstater. På samma sätt skall mutbrott som begås av en anställd hos Europeiska gemenskaperna eller en tjänsteman i en annan av medlemsstaterna i Europeiska unionen kunna anses rikta sig antingen mot Europeiska gemenska-

perna eller dess medlemsstat eller offentliga samfund.

Korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen förutsätter inga ändringar i de bestämmelser om tagande av muta som gäller offentligt anställda arbetstagare. Enligt propositionen skall dock också ett mutbrott som begås av en sådan offentligt anställd arbetstagare som avses i 2 kap. 12 § strafflagen på det sätt som beskrivits ovan också kunna ha andra objekt än den finska staten eller finska offentliga samfund.

5.3. Definitionen på givande av muta (Artikel 3)

I punkt 1 i artikeln definieras givande av muta. I korruptionsprotokollet avses med bestickning varje avsiktlig handling som utförs av en person för att direkt eller genom tredje man utlova eller bevilja en förmån, oavsett art, till en tjänsteman, för egen räkning eller för tredje mans räkning, för att denne på ett sätt som strider mot hans officiella förpliktelser skall utföra eller underlåta att utföra en handling i tjänsten eller vid utövandet av tjänsten. I korruptionsprotokollet förutsätts att gärningen skadar eller kan skada Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.

Punkt 2 i artikeln förutsätter att varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som behövs för att säkra att en sådan gärning som avses i punkt 1 straffbeläggs.

Artikel 3 i korruptionskonventionen är till sin ordalydelse nästan identisk med korruptionsprotokollet. Den enda skillnaden är att givande av muta inte förutsätts rikta sig mot Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.

I 16 kap. 13 § strafflagen kriminaliseras givande av muta. För givande av muta straffas enligt paragrafens 1 mom. den som till en tjänsteman eller en offentligt anställd arbetstagare för dennes verksamhet i anställningsförhållandet eller till en krigsman i tjänstgöring för hans verksamhet i tjänstgöringsförhållandet utlovar, erbjuder eller ger en gåva eller annan förmån som är avsedd för honom själv eller någon annan och som påverkar eller syftar till eller är ägnad att påverka hans verksamhet i anställningsförhållandet. För givande av muta kan man dömas till böter eller fängelse i högst två år. För givande av muta döms enligt paragra-

fens 2 mom. även den som för en tjänstemans eller annan i 1 mom. nämnd persons verksamhet i anställningsförhållandet till någon annan utlovar, erbjuder eller ger en gåva eller förmån som nämns i momentet.

I 16 kap. strafflagen kriminaliseras också grovt givande av muta (13 a §). Enligt 16 kap. 28 § strafflagen tillämpas på givande av muta och grovt givande av muta vad som stadgas om straffansvar för juridiska personer.

Aven rekvisitet i 16 kap. 13 § strafflagen uppfyller i fråga om gärningssätten de krav som uppställts i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen. Enligt dessa är gärningssätten för givande av muta utlovande eller beviljande av en förmån. I 16 kap. 13 § strafflagen avses med givande av muta att en gåva eller förmån utlovas, erbjuds eller ges. Till denna del är tillämpningsområdet för 13 § mer omfattande än vad som förutsätts enligt de förpliktelser som ingår i fördragen.

För skillnaderna i fråga om rekvisiten för tagande av muta enligt 40 kap. strafflagen samt artikel 2 har redogjorts ovan. Redogörelsen gäller i tillämpliga delar även artikel 3 och strafflagens bestämmelser om givande av muta. Aven 16 kap. 13 § strafflagen uppfyller förutsättningarna i artikel 3 om att en gåva kan vara en förmån, oavsett art och att tjänstemannen skall ta emot mutan i tjänsten eller när han som tjänsteman utför sin åligganden.

Såsom det förutsattes i artikel 2 i fråga om tagande av muta, förutsätts det också i artikel 3 i fråga om givande av muta att mutan kan ges till en tjänsteman direkt eller genom tredje man, antingen för egen räkning eller för tredje mans räkning. Såsom det konstaterats beträffande bestämmelserna i 40 kap. strafflagen, kan man på motsvarande sätt beträffande 16 kap. 13 § strafflagen konstatera att de krav som uppställs i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen blir uppfyllda. Enligt paragrafens 1 mom. är det straffbart att ge en muta som är avsedd för vederbörande själv eller för någon annan. Enligt paragrafens 2 mom. är givande av muta straffbart också då gåvan ges direkt till någon annan. Givande av muta genom tredje man är enligt strafflagens bestämmelser straffbart, fastän detta förfarande inte särskilt har nämnts i rekvisitet. Beträffande den förutsättning i artikeln enligt vilken en tjänsteman skall handla på ett sätt som strider mot

hans officiella förpliktelser hänvisas till vad som framförts ovan i samband med artikel 2.

Strafflagens gällande rekvisit för mutbrott kan också i fråga om givande av muta till ovan nämnda delar anses uppfylla de förpliktelser som uppställts i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen. Tillämpningsområdet för strafflagens bestämmelser är delvis t.o.m. mer omfattande än vad som förutsätts. Därför föreslås inte heller rekvisitet för givande av muta i 16 kap. 13 § strafflagen till dessa delar ändras.

Det har ovan i fråga om bestämmelserna i 40 kap. strafflagen redogjorts för att mutbrotten för närvarande anses rikta sig mot finska staten eller finska offentliga samfund. Det har konstaterats att korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen förutsätter att man med mutbrottsbestämmelserna också skall skydda Europeiska gemenskapernas finansiella intressen och tillförlitligheten vid Europeiska gemenskapernas verksamhet samt Europeiska gemenskapernas medlemsstater och deras offentliga samfund. På det sätt som refererats ovan borde den krets som mutbrotten kan rikta sig mot också enligt bestämmelserna i 16 kap. strafflagen vara mer omfattande än tidigare. Skrivsättet för mutbrottsbestämmelserna i 16 kap. strafflagen föreslås inte till denna del bli ändrade. Till denna del hänvisas till den motivering som framförts i samband med artikel 2.

5.4. Likabehandlingsprincipen (Artikel 4)

I artikel 4 i korruptionsprotokollet ingår den s.k. likabehandlingsprincipen, enligt vilken samma nationella straffbestämmelser som tillämpas på nationella tjänstemän också skall kunna tillämpas på ledamöter vid Europeiska gemenskapernas organ. Likabehandlingsprincipen gäller både sådana bedrägerier som avses i EG-bedrägerikonventionen och sådana mutbrott som avses i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen.

Punkt 1 i artikeln förutsätter att de rekvisit i en medlemsstats strafflagstiftning, vilka är tillämpliga på sådana EG-bedrägerier som avses i artikel 1 i konventionen när de begås av dess nationella tjänstemän vid tjänsteutövning, skall kunna tillämpas på samma sätt när överträdelserna begås av gemenskaps-tjänstemän vid tjänsteutövning.

Punkt 2 i artikeln förutsätter att de rekvisit

i en medlemsstats lagstiftning, vilka är tillämpliga på överträdelser som avses i punkt 1 i artikeln samt i artiklarna 2 och 3 när de begås av eller gentemot ministrarna i dess regering, de valda ledamöterna i parlamentariska församlingar, ledamöterna av landets högsta domstolar eller revisionsdomstol vid tjänsteutövning, skall kunna tillämpas på samma sätt när överträdelserna begås av eller gentemot ledamöterna av Europeiska gemenskapernas kommission, av Europaparlamentet, domarna i Europeiska gemenskapernas domstol eller ledamöterna av Europeiska gemenskapernas revisionsrätt vid tjänsteutövning.

Om en medlemsstat har antagit speciella lagar om handlande eller underlåtenhet för vilka ministrarna i regeringen bör stå till svars, på grund av den särskilda politiska ställning de har i den staten, behöver enligt punkt 3 i artikeln punkt 2 inte tillämpas på dessa lagar, under förutsättning att medlemsstaten garanterar att den strafflagstiftning som genomför artiklarna 2 och 3 samt artikel 4.1 även omfattar ledamöterna av Europeiska gemenskapernas kommission.

Enligt punkt 4 i artikeln skall punkterna 1, 2 och 3 inte påverka tillämpningen av de bestämmelser om straffprocessrätt och om fastställande av laga domstol som är tillämpliga i varje medlemsstat.

Enligt punkt 5 i artikeln skall protokollet tillämpas i full överensstämmelse med de relevanta bestämmelserna i fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna, protokollet om immunitet och privilegier för Europeiska gemenskaperna, domstolens stadga samt med de texter som antagits för att tillämpa dem vad beträffar hävande av immunitet.

Artikel 4 i korruptionskonventionen innehåller motsvarande bestämmelser, med undantag för att artikel 4.1 och hänvisningarna till denna saknas. Artikel 4.1 i korruptionsprotokollet förutsätter att de rekvisit i strafflagen som tillämpas på sådana *EG-bedrägerier som begåtts av en nationella tjänstemän vid tjänsteutövning* också skall kunna tillämpas på gemenskapstjänstemän.

Bestämmelserna om likabehandlingsprincipen i korruptionsprotokollet hänför sig således delvis till bestämmelserna i EG-bedrägerikonventionen. I 29 kap. strafflagen ingår bestämmelser om skatte- och subventionsbedrägeri. Bestämmelserna i den gällande strafflagen kan till vissa delar också an-

ses skydda Europeiska gemenskapernas finansiella intressen i överensstämmelse med förpliktelseerna i EG-bedrägerikonventionen. De ändringar som föranleds av EG-bedrägerikonventionen skall huvudsakligen genomföras genom att de definitioner på skatter och subventioner som ingår i 29 kap. strafflagen utvidgas. Andringsförslagen ingår i propositionen som gäller godkännande av EG-bedrägerikonventionen som avlåts samtidigt med denna proposition.

De allmänna bestämmelserna om skatte- och subventionsbedrägeri i 29 kap. strafflagen kan tillämpas på gärningar som begåtts av finska tjänstemän. Detta kommer att vara fallet också efter att de ändringar som föranleds av EG-bedrägerikonventionen har trätt i kraft. Det har ansetts att någon separat strängare bestämmelse inte behövs, utan den särskilda klandervärdheten hos ett skatte- eller subventionsbedrägeri som begåtts av en tjänsteman kan beaktas vid straffmätningen. Såsom likbehandlingsprincipen förutsätter kan bestämmelserna om skatte- och subventionsbedrägeri också utan särskilda åtgärder tillämpas på gärningar som begåtts av Europeiska gemenskapernas tjänstemän. Dessa bestämmelser är inte nationellt begränsade i förhållande till gärningsmannen och i rekvisitet begränsas gärningsmannakretsen inte heller på något annat sätt. Vid straffmätningen kan hänsyn också tas till den särskilda klandervärdheten hos en gärning som begåtts av en gemenskapstjänsteman.

Enligt punkt 2 i artikeln skall de rekvisit i strafflagen som kan tillämpas på ministrar, parlamentsledamöter och ledamöter av de högsta domstolarna eller revisionsdomstolarna som begått sådana bedrägerier som avses i EG-bedrägerikonventionen eller sådana mutbrott som avses i korruptionsprotokollet eller korruptionskonventionen, också kunna tillämpas på gärningar som begåtts av kommissionens medlemmar, EU-parlamentariker och EG-domstolens och revisionsrätens ledamöter. Såsom ovan konstaterats, omfattar definitionen på en gemenskapstjänsteman i artikel 1 i korruptionsprotokollet inte personmedlemmar vid Europeiska gemenskapernas organ. Angående dessa personers ansvar har därför en separat bestämmelse där likabehandlingsprincipen ingår tagits in i artikel 4.

Statsrådsmedlemmar nämns inte i den straffrättsliga definitionen på en tjänsteman i 2 kap. 12 § strafflagen. Strafflagens bestäm-

melser om tjänstebrott kan dock tillämpas också på statsrådsmedlemmar. Statsrådsmedlemmarnas juridiska ansvar för sina ämbetsåtgärder grundar sig på lagen om rätt för riksdagen att granska lagenligheten av statsrådsmedlemmarnas och justitiekanslerns samt riksdagens justitieombudsmans ämbetsåtgärder (274/1922, nedan ministeransvarighetslagen). I 7 § ministeransvarighetslagen definieras förutsättningarna för väckande av åtal mot en minister. Då en statsrådsmedlem i utövningen av sitt ämbete gör sig skyldig till EG-bedrägeri eller mutbrott, kan åtal väckas då förutsättningarna i 7 § uppfylls. Då rekvisiten i strafflagen uppfylls kan en statsrådsmedlem dömas för skatte- eller subventionsbedrägeri eller tagande eller givande av muta.

Punkt 2 i artikeln förutsätter att de ovan nämnda bestämmelserna också skall kunna tillämpas på motsvarande brott som begåtts av en ledamot av kommissionen. Strafflagens skatte- och subventionsbedrägeribestämmelser kan utan lagändringar tillämpas på ledamöter av kommissionen, eftersom gärningsmannakretsen för dessa brott enligt vad som konstaterats ovan inte är begränsad. I fråga om mutbrott borde ansvaret för ledamöter av kommissionen regleras separat genom att kretsen för de personer av eller mot vilka mutbrott kan begås utvidgas så att också tagande av muta som begås av en ledamot av kommissionen eller givande av muta till en ledamot av kommissionen skall vara straffbart.

Enligt punkt 3 i artikeln behöver speciella lagar om ministrarnas ansvar inte tillämpas på ledamöter av kommissionen, om de gärningar som begås av ledamöter av kommissionen kriminaliseras på annat sätt. Enligt den förklarande rapporten om korruptionsprotokollet behöver inte t.ex. Danmark enligt punkt 3 i artikeln på ledamöter av kommissionen tillämpa de bestämmelser i sin strafflag enligt vilka en minister också kan bli ansvarig för gärningar som begåtts av personer som är underställda honom. Bestämmelsen i punkt 3 i artikeln kan också anses vara tillämplig i fråga om ministeransvarighetslagen. I korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen förutsätts således inte att ministeransvarighetslagens bestämmelser om en högre åtalströskel skall vara tillämpliga på ledamöter av kommissionen. Det är tillräckligt att de brott som avses i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen och

som begås av ledamöter av kommissionen kriminaliseras i strafflagen.

En *riksdagsledamot* är inte i sitt riksdagsmannauppdrag en sådan tjänsteman som avses i 2 kap. 12 § strafflagen. Strafflagens bestämmelser om tagande av muta kan inte tillämpas på riksdagsmän i deras riksdagsmannauppdrag. Givande av muta till en riksdagsman i dennes riksdagsmannauppdrag är inte heller straffbart. Eftersom korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen förutsätter likabehandling i fråga om ledamöterna av Europaparlamentet, förutsätter punkt 2 i artikeln inte att mutbrott som begås av EU-parlamentariker skall straffbeläggas. På ett EG-bedrägeri som begås av en riksdagsman i sitt riksdagsmannauppdrag skall de allmänna skatte- och subventionsbedrägeribestämmelserna tillämpas. Enligt likabehandlingsprincipen kan dessa bestämmelser utan lagändringar också tillämpas på gärningar som begås av EU-parlamentariker.

Domarna vid de högsta finska domstolarna är sådana tjänstemän som avses i 2 kap. 12 § strafflagen, så på dem kan strafflagens bestämmelser om mutbrott tillämpas. Likabehandlingsprincipen förutsätter att mutbrotten är straffbara också då de begås av ledamöter av EG-domstolen. Ansvaret för EG-domstolens ledamöter borde regleras separat. Enligt förutsättningarna i artikel 4 skall skatte- och subventionsbedrägeribestämmelserna kunna tillämpas på EG-bedrägerier som begåtts av ledamöterna både av de högsta finska domstolarna och av EG-domstolen.

Eftersom det inte finns någon revisionsdomstol i Finland, skall Europeiska gemenskapernas revisionsrätt tillämpningen av artikel 4 jämföras med *statens revisionsverk*. Ett särskilt omnämnande om detta ingår i den förklarande rapporten om korruptionsprotokollet. Tjänstemännen vid statens revisionsverk är sådana tjänstemän som avses i 2 kap. 12 § strafflagen, så strafflagens mutbrottsbestämmelser kan tillämpas på dem. Bestämmelserna om mutbrott borde således kunna tillämpas också på ledamöter av Europeiska gemenskapernas revisionsrätt. Bestämmelserna om skatte- och subventionsbedrägeri kan i enlighet med förutsättningarna i artikel 4 utan separata bestämmelser tillämpas på tjänstemän både vid EG:s revisionsrätt och vid statens revisionsverk.

Enligt punkt 4 påverkar likabehandlingsprincipen inte tillämpningen av medlemssta-

ternas *bestämmelser om straffprocessrätt eller om fastställande av laga domstol*. Nämda punkt har preciserats i den förklarande rapporten om korruptionsprotokollet. Tillsammans innebär de olika punkterna i artikel 4 enligt den förklarande rapporten att man genom protokollet uppenbarligen inte kan påverka eller äventyra de nationella reglerna för brottmålsprocessen eller reglerna om vilken domstol som skall ha behörighet att pröva mål som rör de berörda överträdelseerna. Vidare konstateras i den förklarande rapporten att om en viss domstol genom en nationell speciallag ges behörighet att behandla åtal mot ministrar, parlamentsledamöter eller ledamöter av de högsta domstolarna eller revisionsdomstolarna, kan en sådan domstol även ha behörighet i liknande mål som berör ledamöter av kommissionen, ledamöter av Europaparlamentet och ledamöter av EG-domstolen och Europeiska revisionsrätten. Varje medlemsstat kan således själv avgöra vid vilket forum åtal mot personer som omfattas av likabehandlingsprincipen skall behandlas.

I Finland behandlas åtal mot ministrar vid riksätten (1 § lag om riksätten, 273/1922). Riksätten handlägger också åtal som väcks mot en ledamot av högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen för lagstridigt förfarande i ämbetsutövningen. Likabehandlingsprincipen förutsätter dock inte att åtal mot ledamot av kommissionen eller EG-domstolen skall behandlas vid riksätten.

Enligt artikel 3 i EG-domstolens stadga kan ett brottmål mot domare i EG-domstolen prövas endast av en sådan domstol i medlemsstaten som är behörig att döma ledamöter av de högsta nationella domstolarna. I Finland anses detta innebära att i fråga om tjänstebrott skall tjänstebrott begångna av EG-domstolens ledamöter behandlas vid riksätten. Om saken finns inga nationella bestämmelser, utan införandet av EG-domstolens stadga genom lagen om införande av fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen har ansetts vara tillräckligt. Fram till år 1994 hade ingen av medlemsstaterna utfärdat nationella bestämmelser om saken. Härav följer att åtal för tjänstebrott mot ledamöter av EG-domstolen behandlas vid riksätten, även om likabehandlingsprincipen i korruptionsprotokollet inte kräver det. I fråga om ledamöter av kommissionen har man dock inte ansett att det vara behövt att bestämma om riksätten som laga

forum för åtal.

Aven i fråga om de högsta tjänstemännen vid statens revisionsverk finns en specialbestämmelse enligt vilken åtal mot dem behandlas vid hovrätten (24 § förordningen om revision av statshushållningen, 267/1993). Principen om likabehandling anses heller inte i detta fall innebära att åtal mot de högsta tjänstemännen vid Europeiska revisionsrätten skall behandlas vid hovrätten.

Av punkt 5 framgår det att också gemenskapsrätten innehåller bestämmelser om gemenskapstjänstemännens verksamhet i strid med tjänsteplikten. Enligt artikeln skall korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen tillämpas i full överensstämmelse med de bestämmelser som gäller *hävande av en tjänstemans immunitet*. Om gemenskapstjänstemännens privilegier och immunitet ingår bestämmelser i protokollet om privilegier och immunitet för Europeiska gemenskaperna. Enligt artikel 12 i protokollet åtnjuter gemenskapstjänstemännen och gemenskapernas övriga personal processuell immunitet i fråga om åtgärder som de vidtagit i denna egenskap. Också gemenskapernas lokaler och byggnader åtnjuter immunitet. Gemenskapernas egendom och tillgångar kan inte bli föremål för någon administrativ eller rättslig tvångsåtgärd utan tillstånd av EG-domstolen (artikel 1).

Enligt artikel 18 i det protokoll som gäller dispenser skall alla gemenskapernas organ häva den immunitet som beviljats en tjänsteman eller den övriga personalen då organet anser att hävandet inte strider mot gemenskapernas intressen. Enligt den förklarande rapporten om korruptionsprotokollet är hävandet av immuniteten en förutsättning för genomförandet av de nationella myndigheternas åtgärder. Korruptionsprotokollet uppställer dock ingen skyldighet för gemenskapernas organ att upphäva tjänstemännens integritetsskydd. Domarna vid EG-domstolen åtnjuter också enligt artikel 3 i stadgan för EG-domstolen judiciell immunitet. EG-domstolen kan vid plenum fatta beslut om hävande av immunitet.

Tjänsteställningen för en gärningsman som begått ett EG-bedrägeri eller ett mutbrott kan beaktas också genom att tjänstemannen avsätts. Det är dock klart att strafflagens bestämmelser om avsättning inte kan tillämpas på en annan medlemsstats tjänsteman eller gemenskapstjänsteman, utan endast på sådana tjänstemän som avses i 2 kap. 12 §

strafflagen.

I 40 kap. strafflagen som gäller tjänstebrott ingår också *allmänna bestämmelser om brott mot tjänsteplikt*. Missbruk av tjänsteställning har kriminaliserats i 7 § och brott mot tjänsteplikt i 10 §. Dessa bestämmelser kan bli tillämpliga på en gärning som begåtts av en finsk tjänsteman, om han då har gjort sig skyldig till EG-bedrägeri samtidigt har handlat i strid med sin tjänsteplikt. I detta fall skall tjänstemannen enligt bestämmelserna om sammanträffande av brott kunna dömas både för EG-bedrägeri och för brott mot tjänsteplikt. Om en tjänsteman däremot gör sig skyldig till tagande av muta, gör han sig inte samtidigt skyldig till ett allmänt tjänstebrott, eftersom dessa gärningar sinsemellan står i lagkonkurrens. Detta beror på att syftet vid revideringen av tjänstebrottsbestämmelserna var att straff för egentliga tjänstebrott skall dömas ut med stöd av bestämmelserna om tjänstebrott i 40 kap. strafflagen. I de fall där en tjänsteman som vid tjänsteutövning gjort sig skyldig till överträdelse av en allmän lag samtidigt har handlat i strid med sin tjänsteplikt, var avsikten däremot att bestämmelserna om överträdelse av lagen i fråga och de allmänna bestämmelserna om brott mot tjänsteplikt skall tillämpas på gärningen. I de fall där en tjänsteman i samband med tjänsteutövning har gjort sig skyldig till överträdelse av en allmän lag utan att bryta mot sin tjänsteplikt, skall straffet bestämmas endast med stöd av den allmänna lagen.

Korruptionsprotokollets likabehandlingsprincip kan dock inte anses förutsätta att de allmänna bestämmelserna om brott mot tjänsteplikt skall kunna tillämpas också på gemenskapstjänstemän eller ledamöter av gemenskapernas organ. Tillämpningen av dessa bestämmelser föranleder en skärpning av det straff som åläggs en tjänsteman, vilket i fråga om gemenskapstjänstemän och ledamöter av gemenskapernas organ kan beaktas vid bestämmandet av straff för EG-bedrägeri.

De förpliktelser som uppställts i artikel 4 i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen föreslås uppfyllas genom att den definitionsbestämmelse som ovan föreslagits ingå i 16 kap. 27 a § strafflagen också skall avse ledamöter av Europeiska gemenskapernas kommission, domstol och revisionsrätt.

5.5. Påföljder (Artikel 5)

Artikel 5 i korruptionsprotokollet innehåller bestämmelser om de påföljder som skall föreskrivas för sådana mutbrott som avses i protokollet. Artikeln förutsätter att varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som behövs för att säkra att de gärningar som avses i artiklarna 2 och 3 samt medverkan till och anstiftan av dessa gärningar kan medföra effektiva, proportionella och avskräckande påföljder. Påföljderna skall åtminstone i allvarliga fall omfatta frihetsberövande påföljder vilka kan leda till utlämning.

Den finska strafflagens bestämmelser om mutbrott uppfyller de krav på effektiva, proportionella och avskräckande påföljder som uppställs i artikel 5. Enligt bestämmelserna i 16 och 40 kap. strafflagen kan man både för tagande och givande av muta dömas till böter eller fängelse i högst två år. I fråga om både tagande och givande av muta har man också kriminaliserat de grova gärningsformerna, på vilka det kan följa fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. Som lindrigare gärningform kriminaliseras dessutom i 40 kap. 3 § strafflagen mutförseelse som kan föranleda böter eller fängelse i högst sex månader. I enlighet med vad som förutsätts i artikeln är anstiftan och medhjälp straffbara med stöd av bestämmelserna om delaktighet i 5 kap. 2 och 3 § strafflagen. Artikeln förutsätter inte att också försök till mutbrott skall kriminaliseras. Eftersom ett mutbrott enligt strafflagens bestämmelser kan fullbordas på ett mycket tidigt stadium, har försök inte heller kriminaliserats i strafflagen.

De straff som föreskrivs i strafflagen uppfyller förutsättningarna i artikel 5 också beträffande utlämning. Enligt 4 § lagen om utlämning för brott (456/1970), nedan den allmänna utlämningslagen, är det en förutsättning för utlämning att det på den gärning för vilken utlämning begärs kan följa strängare straff än frihetsstraff i ett år. Enligt 4 § lagen om utlämning för brott Finland och de övriga nordiska länderna emellan (270/1960), nedan den nordiska utlämningslagen, är det en förutsättning för utlämning att det enligt lagen i den stat som begär utlämning för brottet ådöms strängare straff än böter. De straff som föreskrivs för mutbrott uppfyller förutsättningarna i dessa utlämningslagar redan i fråga om de ordinära gär-

ningsformerna.

Enligt punkt 2 i artikeln skall punkt 1 inte påverka behöriga myndigheters utövande av sina disciplinära befogenheter i förhållande till nationella eller gemenskapstjänstemän. Vid bestämmandet av vilken straffrättslig påföljd som skall ådömas kan de nationella domstolarna, i enlighet med principerna i deras egen lagstiftning, beakta eventuella disciplinära påföljder som redan ådömts en person för samma överträdelse.

Statstjänstemannalagen (750/1994), som trädde i kraft vid ingången av 1994, innehåller inte längre några bestämmelser om disciplinära förfaranden. Europeiska gemenskapernas organ och andra medlemsstater kan tillgripa disciplinåtgärder i fråga om sina tjänstemän. Ifall det disciplinära förfarandet och domstolsförfarandet gäller samma gärning skall detta beaktas enligt de allmänna bestämmelserna om straffmätning i 6 kap. strafflagen.

5.6. Bestämmelser om behörighet

Artikel 6 i korruptionsprotokollet innehåller bestämmelser om tillämpningsområdet för straffrätten i fråga om de brott som avses i protokollet. Punkt 1 i artikeln förutsätter att medlemsstaterna skall etablera sin behörighet vad gäller de brott som avses i artiklarna 2, 3 och 4 i fyra olika situationer. För det första skall varje medlemsstat etablera sin behörighet när överträdelsen helt eller delvis begåtts på dess territorium (punkt a). För det andra skall behörigheten etableras när gärningsmannen är medborgare eller tjänsteman i den berörda staten (punkt b). För det tredje skall behörigheten etableras när överträdelsen har begåtts gentemot någon av de personer som avses i artikel 1 eller gentemot ledamöter av de institutioner som avse i artikel 4.2, och som är medborgare i den berörda staten (punkt c). För det fjärde skall behörigheten etableras när gärningsmannen är gemenskapstjänsteman som tjänstgör vid någon av Europeiska gemenskapernas institutioner eller vid ett organ som bildats enligt fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och har sitt säte i den berörda medlemsstaten (punkt d).

Enligt punkt 2 kan en medlemsstat förklara att den inte kommer att tillämpa, eller endast i särskilda fall eller under särskilda omständigheter kommer att tillämpa, en eller flera av bestämmelserna om behörighet i

punkt b, c och d. Artikel 7 i korrupsionskonventionen innehåller motsvarande bestämmelser om tillämpningsområdet.

Bestämmelserna om tillämpningsområdet för den finska straffrätten ingår i 1 kap. strafflagen som trätt i kraft den 1 september 1996. Enligt 1 § i kapitlet tillämpas finsk lag på brott som har begåtts i Finland. I 10 § i kapitlet ingår en noggrannare definition på gärningsorten för ett brott. Dessa bestämmelser uppfyller den förpliktelse som uppställts i punkt 1 a i artikeln.

Punkt 1 b i artikeln förpliktar medlemsstaterna att etablera sin behörighet i fråga om brotten för det första när gärningsmannen är medborgare i den berörda staten. Enligt 1 kap. 6 § strafflagen tillämpas finsk lag på brott som en finsk medborgare eller en person som jämställs med en finsk medborgare har begått utanför Finland. Om brottet har förövats inom ett område som inte tillhör någon stat, är en förutsättning för straffbarheten att det på brottet enligt finsk lag kan följa fängelse i över sex månader. Enligt kapitlets 11 § är en förutsättning för straffbarheten att gärningen är straffbar också enligt lagen på gärningsorten och att även en domstol i den främmande staten kunde ha dömt ut straff för gärningen. För brottet får inte dömas ut en påföljd som är strängare än den som stadgas för brottet enligt lagen på gärningsorten.

Artikeln innehåller inga bestämmelser om kravet på dubbel straffbarhet, men enligt punkt 2 i artikeln kan en medlemsstat meddela att den kommer att tillämpa bestämmelsen i punkt 1 b endast i särskilda fall eller under särskilda omständigheter. Finland bör avge en förklaring enligt vilken Finland i fråga om sina egna medborgare kommer att tillämpa bestämmelsen i punkt 1 b så att det krav på dubbel straffbarhet som ingår i 1 kap. 11 § strafflagen skall uppställas för gärningarna. Beträffande de brott som avses i artiklarna 2, 3 och 4 i korrupsionsprotokollet kommer kravet på dubbel straffbarhet att uppfyllas på medlemsstaternas territorium efter att alla medlemsstater har infört korrupsionsprotokollet och korrupsionskonventionen i sin nationella lagstiftning. På sådana brott som avses i artiklarna 2, 3 eller 4 i korrupsionsprotokollet och som en finsk medborgare har begått i en tredje stat kan finsk lag bli tillämplig endast om gärningen också är straffbar enligt lagen på gärningsorten.

Utöver vad som framförts ovan förutsätter punkt 1 b i artikeln att behörigheten etableras i fråga om brotten när gärningsmannen är tjänsteman i den berörda staten. I 1 kap. 4 § strafflagen ingår en särskild bestämmelse om tillämpningsområdet i fråga om bestämmelserna om tjänstebrott och militära brott. Enligt den tillämpas finsk lag på brott som nämns i 40 kap. och som har begåtts av en person som avses i 2 kap. 12 §. En särskild bestämmelse om tillämpningsområdet har ansetts behövlig eftersom de gällande bestämmelserna om tjänstebrott anses vara nationellt begränsade, vilket betyder att det krav på dubbel straffbarhet som ingår i 1 kap. 11 § strafflagen inte uppfylls i fråga om dem. Med stöd av 1 kap. 4 § strafflagen kan en finsk tjänsteman dömas för ett utomlands begånget tjänstebrott utan att kravet på dubbel straffbarhet uppfylls. Dessutom kan en finsk tjänsteman också vara medborgare i en annan stat än Finland och på grund av detta kan den finska strafflagen inte tillämpas på honom med stöd av 1 kap. 6 §.

I fråga om tjänstemän uppfyller 1 kap. 4 § strafflagen kraven i punkt 1 b i artikeln. Eftersom tillämpningsområdet för rekvisitet för tagande av muta i 40 kap. strafflagen skall utvidgas i enlighet med de krav som uppställs i korrupsionsprotokollet och korrupsionskonventionen, skall 1 kap. 4 § strafflagen också vara tillämplig på de nya gärningsformerna, om gärningsmannen är en sådan tjänsteman som avses i 2 kap. 12 § strafflagen. Detsamma gäller också sådana offentligt anställda arbetstagare som avses i 2 kap. 12 § strafflagen, fastän korrupsionsprotokollet och korrupsionskonventionen inte kan anses förutsätta detta.

Då alla medlemsstater inför bestämmelserna i korrupsionsprotokollet och korrupsionskonventionen, kommer det krav på dubbel straffbarhet som uppställs i 1 kap. 11 § strafflagen att uppfyllas i fråga om mutbrotten. Då kan den finska strafflagen också med stöd av 1 kap. 6 § tillämpas på mutbrott som en finsk tjänsteman begått utanför Finland om tjänstemannen är en finsk medborgare. På sådana finska tjänstemän som inte är finska medborgare kan finsk lag även i fortsättningen tillämpas endast med stöd av 1 kap. 4 § strafflagen.

Punkt 1 c i artikeln förutsätter att medlemsstaterna etablerar sin behörighet i fråga om brott som har begåtts gentemot någon av de personer som avses i artikel 1 eller gent-

emot ledamöter av de institutioner som avses i artikel 4.2, och som är medborgare i den berörda staten. Behörigheten skall således etableras i fråga om givande av muta då en muta utanför Finlands territorium har givits till en sådan tjänsteman eller ledamot av gemenskapernas organ som är en finsk medborgare. Bestämmelsen har betydelse i de situationer där givaren av mutan inte är en finsk medborgare.

Enligt 1 kap. 5 § strafflagen skall finsk lag tillämpas på brott som har begåtts utanför Finland och som riktar sig mot en finsk medborgare, om det på gärningen enligt finsk lag kan följa fängelse i över sex månader. Dessutom har kravet på dubbel straffbarhet uppställts i fråga om gärningen. Kapitlets 5 § kan dock inte tillämpas på givande av muta på det sätt som förutsätts i korruptionsprotokollet. Mutbrotten anses enligt de gällande bestämmelserna rikta sig mot den finska staten eller andra offentliga samfund och inte personligen mot den tjänsteman som erbjudits en muta eller som tagit emot den. I propositionen föreslås att tillämpningsområdet för mutbrott också till denna del ändras, men givande av muta kan dock inte på det sätt som avses i 1 kap. 5 § strafflagen anses rikta sig mot den tjänsteman till vilken mutan ges.

I 1 kap. 3 § strafflagen förordnas att finsk lag skall tillämpas på brott som har förövats utanför Finland och som riktar sig mot Finland. Enligt 2 mom. 2 punkten i paragrafen skall ett brott anses rikta sig mot Finland, om gärningen allvarligt kränkt eller äventyrat Finlands statliga, militära eller ekonomiska rättigheter eller intressen. Givande av muta har i regeringens proposition 1/1996 rd nämnts som en sådan gärning som kan kränka Finlands statliga intressen på det sätt som avses i 2 punkten. Bestämmelsen kan dock tillämpas endast på allvarliga gärningsformer som riktar sig mot sådana rättigheter eller intressen som enbart kan vara statliga. Beträffande de gärningar som avses i punkt c uppfylls förpliktelsen i artikeln endast delvis av 1 kap. 3 § strafflagen.

Med anledning av detta skulle punkt 1 c i artikeln förutsätta att en separat bestämmelse om tillämpningsområdet för givande av muta skall tas in i 1 kap. strafflagen. Korruptionsprotokollet ger dock medlemsstaterna en möjlighet att förklara att de inte kommer att tillämpa den bestämmelse om behörighet som ingår i punkt c.

Finland borde med stöd av artikel 6.2 i korruptionsprotokollet avge en sådan förklaring som beskrivits ovan. Korruptionsprotokollets bestämmelser om behörighet är till övriga delar tillräckliga för att någon medlemsstats straffrättsliga behörighet också skall omfatta en sådan gärning som avses i punkt 1 c. Med stöd av de övriga bestämmelserna i korruptionsprotokollet skall man på gärningen i fråga också tillämpa lagen i den stat där brottet har begåtts samt lagen i den stat där gärningsmannen är medborgare.

Enligt punkt 1 d i artikeln skall varje medlemsstat etablera sin behörighet i fråga om brott där gärningsmannen är gemenskapstjänsteman som tjänstgör vid någon av Europeiska gemenskapernas institutioner eller vid ett organ som bildats enligt fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och har sitt säte i den berörda medlemsstaten. Enligt den förklarande rapporten om korruptionsprotokollet har bestämmelsen betydelse i specialfall, t.ex. i sådana fall där en gärning har begåtts utanför medlemsstaternas territorium av en sådan gemenskapstjänsteman som inte är medborgare i någon av unionens medlemsstater.

I punkt 1 d är anknytningen till medlemsstaterna mycket svag och den har betydelse endast i specialfall. De traditionella principerna, territorialprincipen och den aktiva personalitetsprincipen, etablerar en tillräckligt omfattande behörighet för medlemsstaterna angående de mutbrott som avses i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen. Bestämmelsen i punkt d skulle å andra sidan möjliggöra att någon medlemsstats lagstiftning kan tillämpas på alla mutbrott som begåtts av en gemenskapstjänsteman. Med stöd av bestämmelsen har en sådan stat på vars territorium Europeiska gemenskapernas organ har sitt säte en mycket omfattande behörighet att tillämpa sin strafflagstiftning på Europeiska gemenskapernas tjänstemän. Korruptionsprotokollet ger dock också i fråga om punkt 1 d medlemsstaterna en möjlighet att låta bli att tillämpa bestämmelsen. Finland borde avge en förklaring om att den bestämmelse om behörighet som ingår i punkt d inte skall tillämpas i Finland.

Också andra än de ovan nämnda bestämmelserna i 1 kap. strafflagen kan bli tillämpliga på mutbrott. Finsk lag kan till dessa delar tillämpas på mutbrott i större omfattning än vad korruptionsprotokollet och

-konventionen förutsätter. Om finsk lag skall tillämpas på ett brott, bestäms enligt 1 kap. 9 § strafflagen även juridiska personers straffansvar enligt finsk lag. Bestämmelserna om juridiska personers straffansvar kan således tillämpas också på sådant givande av muta och grovt givande av muta som begåtts utomlands.

Bestämmelserna om tillämpningsområdet för den finska straffrätten uppfyller till största delen förpliktelseerna i korruptionsprotokollet och i korruptionskonventionen. Finland borde dock i enlighet med punkt 2 i artikeln avge en förklaring enligt vilken Finland i fråga om sina egna medborgare kommer att tillämpa bestämmelserna i punkt 1 b i artikeln så att gärningarna i enlighet med 1 kap. 11 § förutsätts vara straffbara enligt lagen på gärningsorten, samt förklaringar enligt vilka Finland inte tillämpar bestämmelserna som ingår i punkt 1 c och d i artikeln.

5.7. Korruptionsprotokollets samband med konventionen (Artikel 7)

I artikel 7 i korruptionsprotokollet ingår bestämmelser om protokollets samband med konventionen, dvs. EG-bedrägerikonventionen. Enligt punkt 1 i artikeln skall bestämmelserna i artiklarna 3, 5.1, 5.2 och 5.4 samt 6 i konventionen tillämpas som om det fanns en hänvisning till de gärningar som avses i artiklarna 2, 3 och 4 i protokollet. De nämnda artiklarna i EG-bedrägerikonventionen gäller straffrättsligt ansvar för företagsledare, utlämning och åtal samt samarbete medlemsstaterna emellan.

Enligt punkt 2 i artikeln skall bestämmelserna i artikel 7, 9 och 10 i konventionen tillämpas även på protokollet. Beträffande artikel 7 i EG-bedrägerikonventionen konstateras också att förklaringar enligt punkt 2 i artikeln även gäller för protokollet, om ej annat uppges vid den anmälan som avses i artikel 9.2 i protokollet. De nämnda artiklarna i EG-bedrägerikonventionen gäller *ne bis in idem*-regeln, nationella bestämmelser som innehåller mer omfattande förpliktelser samt lämnande av uppgifter om genomförandet av konventionen.

Korruptionskonventionen innehåller inte någon liknande hänvisningsbestämmelse, utan i konventionen ingår artiklar med motsvarande innehåll. Nedan beskrivs det cen-

trala innehållet i dessa artiklar, vilket således är detsamma både i EG-bedrägerikonventionen och i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen.

Det finns endast en skillnad mellan hänvisningsbestämmelsen i korruptionsprotokollet och de motsvarande artiklarna i korruptionskonventionen. I korruptionsprotokollet ingår en hänvisning till artikel 10 i EG-bedrägerikonventionen, vilken innehåller bestämmelser om lämnande av uppgifter till kommissionen, men någon motsvarande bestämmelse ingår inte i korruptionskonventionen.

5.8. Straffrättsligt ansvar för företagsledare

Artikel 3 i EG-bedrägerikonventionen innehåller bestämmelser om straffrättsligt ansvar för företagsledare. I artikel 6 i korruptionskonventionen ingår bestämmelser med motsvarande innehåll. Enligt artikeln skall varje medlemsstat vidta nödvändiga åtgärder för att företagsledare eller andra personer med befogenhet att fatta beslut eller utöva kontroll inom ett företag skall kunna hållas straffrättsligt ansvariga i fråga om korruption som har begåtts för företagets räkning av en person som är underställd dem. Enligt artikeln skall det straffrättsliga ansvaret fastställas enligt de principer som anges i den nationella rätten.

Enligt den förklarande rapporten om EG-bedrägerikonventionen (EGT Nr C 191, 23.6.1997, s. 1) ges medlemsstaterna betydande prövningsskyldighet i fråga om vad det straffrättsliga ansvaret för företagsledare grundas på i den nationella rätten. Ansvarsgrunderna kan utgöras förutom av bestämmelser om delaktighet även av andra grunder, såsom försummelse av övervakningsskyldighet eller t.o.m. objektivt ansvar.

Enligt strafflagens gällande bestämmelser kan en företagsledare i enlighet med bestämmelserna om delaktighet i 5 kap. strafflagen bli straffrättsligt ansvarig för en gärning som begåtts av en person som är underställd honom. I Finland har företagsledare inte ålagts något särskilt mer omfattande ansvar för sin verksamhet. EG-bedrägerikonventionen förutsätter inte att företagsledarnas ansvar bör utvidgas i förhållande till vad som gäller för närvarande enligt finsk lag. Detta förutsätts således inte heller i korruptionsprotokollet eller korruptionskonventionen. Det är till-

räckligt att en företagsledare enligt bestämmelserna i 5 kap. kan åläggas ansvar t.ex. för anstiftan eller medhjälp till en gärning som begåtts av någon som är underställd honom. Det finns ingen grund för att utvidga företagsledningens personliga ansvar för gärningar som begås av personer underställda dem i förhållande till vad som gäller för närvarande.

De allmänna bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer ingår i 9 kap. strafflagen. På givande av muta och grovt givande av muta tillämpas enligt 16 kap. 28 § strafflagen vad som stadgas om straffansvar för juridiska personer. Korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen förutsätter inte att bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer skall kunna tillämpas på givande av muta. Med tanke på enhetligheten inom lagstiftningen är det dock motiverat att bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer också skall kunna tillämpas på mutor som givits till en tjänsteman i en annan av Europeiska unionens medlemsstater och till en anställd hos Europeiska gemenskaperna.

5.9. Utlämning och åtal

Artikel 5 i EG-bedrägerikonventionen innehåller bestämmelser som kompletterar de gällande konventionerna om utlämning. Bestämmelserna i artikeln skall också tillämpas på korruptionsprotokollet. Artikel 8 i korruptionskonventionen innehåller bestämmelser med motsvarande innehåll. Punkt 1 i artikeln innehåller bestämmelser om utlämning av egna medborgare. Enligt den skall varje medlemsstat som inte utlämnar sina egna medborgare vidta nödvändiga åtgärder för att kunna utöva jurisdiktion i fråga om sådana brott som avses i artiklarna 2, 3 och 4 och som begåtts av dess egna medborgare utanför dess territorium.

När en medborgare i en medlemsstat har begått ett brott som avses i artikel 2, 3 eller 4 i en annan medlemsstat och medlemsstaten inte utlämnar denna person till den andra medlemsstaten enbart på grund av dennes medborgarskap, skall den enligt punkt 2 i artikeln överlämna ärendet till sina behöriga myndigheter för åtal, om det finns anledning till detta. För att möjliggöra lagföring skall akter, upplysningar och föremål som rör gärningen överlämnas i enlighet med bestäm-

melserna i artikel 6 i den europeiska konventionen om utlämning för brott, nedan den europeiska konventionen om utlämning (FördrS 33/1971). Den ansökande medlemsstaten skall underrättas om vilka rättsliga åtgärder som har vidtagits och resultatet av dessa.

Bestämmelserna om utlämning ingår i den nordiska utlämningslagen och i den allmänna utlämningslagen. Enligt 2 § i den allmänna utlämningslagen får finska medborgare inte utlämnas. I 7 § regeringsformen ingår också en bestämmelse enligt vilken en finsk medborgare inte mot sin vilja får utlämnas eller förflyttas till ett annat land. Enligt 2 § i den nordiska utlämningslagen får en finsk medborgare däremot under vissa förutsättningar utlämnas till ett annat nordiskt land. Eftersom Finland enligt den allmänna utlämningslagen inte utlämnar sina egna medborgare, skall Finland med anledning av bestämmelserna i artikel 5.1 i EG-bedrägerikonventionen etablera sin behörighet i fråga om sådana mutbrott som avses i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen och som finska medborgare begått utanför Finland.

I enlighet med förutsättningarna i punkt 1 i artikeln kan en finsk medborgare enligt 1 kap. 6 § strafflagen i Finland åläggas straff för ett brott som har begåtts utanför Finland. Enligt 11 § i kapitlet förutsätts det att gärningen är straffbar också enligt lagen på gärningsorten. Artikeln innehåller inga bestämmelser om huruvida en stat kan uppställa krav på dubbel straffbarhet. Artikelns bestämmelser om utlämning kan anses vara förknippade med bestämmelserna om behörighet i artikel 6 i korruptionsprotokollet. Artikel 6 innehåller inte heller bestämmelser om dubbel straffbarhet, men enligt artikeln får medlemsstaterna förklara att de endast i särskilda fall eller under särskilda omständigheter etablerar sin behörighet i fråga om gärningar som deras egna medborgare har begått utomlands. Enligt propositionen skall Finland till denna del avge en förklaring enligt vilken kravet på dubbel straffbarhet i enlighet med bestämmelserna i 1 kap. strafflagen uppställs för gärningar som finska medborgare har begått utomlands. Således kan också artikel 5.1 anses tillåta att kravet på dubbel straffbarhet uppställs.

Artikel 5.2 i EG-bedrägerikonventionen överensstämmer till sitt innehåll med "aut dedere aut judicare"-principen. Om en med-

lemsstat inte utlämnar sina egna medborgare till en annan medlemsstat, skall den överlämna ärendet till sina behöriga myndigheter för åtal. Punkt 2 i artikeln förpliktar medlemsstaterna att utöva sin jurisdiktion om de inte utlämnar sina egna medborgare. Åtal skall väckas om det finns anledning till detta. Punkt 2 i artikeln motsvarar till sin ordalydelse artikel 6.2 i den europeiska konventionen om utlämning. Bestämmelserna i 1 kap. 6 § strafflagen samt i den allmänna och den nordiska utlämningslagen överensstämmer med artikel 5.

Artikel 5.3 i EG-bedrägerikonventionen, som gäller skatter och offentliga avgifter, kan inte tillämpas på korruptionsprotokollet. Enligt artikel 5.4 i EG-bedrägerikonventionen avses med begreppet "medlemsstats egna medborgare" i artikeln varje förklaring som den staten har lämnat enligt artikel 6.1 b och c i den europeiska konventionen om utlämning. I denna förklaring har Finland meddelat att man för Finlands del med medborgare avser finska, isländska, norska, svenska och danska medborgare samt utlämningar som är varaktigt bosatta i dessa stater.

5.10. Samarbete

Artikel 6.1 i EG-bedrägerikonventionen förpliktar medlemsstaterna att samarbeta effektivt då ett sådant EG-bedrägeri som avses i punkt 1 rör minst två medlemsstater. Förpliktelseerna i artikeln gäller också sådana brott som avses i artiklarna 2, 3 och 4 i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen. Samarbetsskyldigheten gäller förundersökning, lagföring och straffverkställighet. Som exempel på samarbetsformer nämns i artikeln inbördes rättshjälp, utlämning, överförande av lagföring eller verkställighet av domar. När fler än en medlemsstat har jurisdiktion i fråga om samma gärning, skall de berörda medlemsstaterna enligt punkt 2 i artikeln samarbeta för att avgöra vem av dem som skall lagföra gärningsmannen eller gärningsmännen. Strävan skall vara att i mån av möjlighet koncentrera rättegången till en medlemsstat.

Artikeln förutsätter inte att några ändringar görs i den finska lagstiftningen, eftersom vår lagstiftning möjliggör de samarbetsformer som uppräknats i artikeln trots att Finland inte har anslutit sig till alla Europarådets konventioner om samarbete. Eftersom de

samarbetsformer som nämns i artikeln endast uppräknats som exempel, kan artikeln inte anses förplikta medlemsstaterna att ansluta sig till alla de europeiska konventioner som gäller straffrättsligt samarbete. Finland har anslutit sig till den år 1959 ingångna europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål (FördrS 29/1981) och den ovan nämnda europeiska konventionen om utlämning för brott. Finland har dessutom anslutit sig till den år 1983 ingångna konventionen om överförande av dömda personer (FördrS 13/1987).

Finland har däremot inte anslutit sig till den europeiska konventionen om internationell giltighet för brottmålsdomar (1970) eller om överförande av rättegångar (1972). Finland har dock en gällande lag om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder (21/1987). Denna lag möjliggör att en frihetsberövande påföljd och en förverkandepåföljd som har bestämts av en domstol i en främmande stat kan verkställas i Finland samt att verkställigheten av ett fängelsestraff och en förverkandepåföljd som har dömts ut av en finsk domstol kan anförtros en främmande stat. Lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål (326/1963) möjliggör att förutom ett frihetsstraff även ett bötesstraff som har utdömts i ett nordiskt land kan verkställas i alla andra nordiska länder. Väckande av åtal igen är möjligt med stöd av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994). Till lagens tillämpningsområde hör bl.a. vidtagande av åtgärder för väckande av åtal på basis av en begäran om rättshjälp (1 §). Också den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål möjliggör vidtagande av åtgärder för väckande av åtal (artikel 21).

5.11. Ne bis in idem-regeln

Artikel 7 i EG-bedrägerikonventionen förpliktar medlemsstaterna att i sin nationella straffrättsliga lagstiftning tillämpa ne bis in idem-regeln, vars syfte är att förhindra att samma ärende behandlas två gånger i olika medlemsstater. Bestämmelsen i artikeln skall också tillämpas på korruptionsprotokollet. Artikel 10 i korruptionskonventionen innehåller liknande bestämmelser om detta. Enligt den förklarande rapporten om EG-bedrägerikonventionen har bestämmelsen i ar-

tikel 7 en central betydelse i fråga om de gränsöverskridande brott vilkas behandling inte koncentreras till en och samma medlemsstat.

Enligt punkt 1 i artikeln får en person som slutligt dömts i en medlemsstat inte lagföras för samma gärning i en annan medlemsstat, om påföljden — vid fällande dom — har verkställts, håller på att verkställas eller inte längre kan verkställas enligt det dömande landets lag.

En medlemsstat får i samband med anmälan till rådet om att den har genomfört de förfaranden som dess konstitutionella regler kräver för att konventionen skall kunna antas, förklara att den inte skall vara bunden av *ne bis in idem*-regeln i ett eller flera av de fall som nämns i punkt 2. Denna förklaring gäller också i fråga om korrupsionsprotokollet, om inte medlemsstaten meddelar annat. I fråga om korrupsionskonventionen skall medlemsstaten ge en separat förklaring.

Från *ne bis in idem*-regeln får man enligt punkt 2 a för det första avvika om gärningen helt eller delvis har begåtts inom medlemsstatens territorium, förutom ifall gärningen delvis har begåtts inom den medlemsstats territorium där domen har meddelats. För det andra får en medlemsstat meddela att den inte tillämpar *ne bis in idem*-regeln då det är fråga om ett brott som har riktats mot den medlemsstatens säkerhet eller andra lika viktiga intressen (punkt 2 b) och för det tredje då det är fråga om ett brott som har begåtts av en offentlig tjänsteman i medlemsstaten i fråga i strid med dens tjänsteåligganden (punkt 2 c).

Enligt punkt 3 i artikeln skall de undantag en medlemsstat meddelat inte vara tillämpliga om den berörda medlemsstaten på grund av samma gärning har begärt att en annan medlemsstat skall lagföra personen i fråga eller har beviljat utlämning av denne.

Enligt punkt 4 påverkar artikeln inte tillämpliga bilaterala eller multilaterala överenskommelser som har ingåtts mellan medlemsstater och därtill hörande förklaringar. Enligt den förklarande rapporten om EG-bedragerikonventionen skall de medlemsstater som är parter i sådana överenskommelser förnya de förklaringar de tidigare avgivit i fråga om överenskommelserna. Vissa av Europeiska unionens medlemsstater har ratificerat konventionen mellan Europeiska gemenskapernas medlemsstater angående *ne*

bis in idem-regeln som undertecknades år 1987 (Convention between Member States of the European Communities on Double Jeopardy). Också den år 1990 ingångna konventionen om verkställighet av Schengenavtalet innehåller bestämmelser om verkningarna av en utländsk dom (artikel 54 och 55). I Europarådets konvention om internationell giltighet för brottmålsdomar (1970) och om överförande av brottmålsrättegångar (1972) ingår också sådana bestämmelser om *ne bis in idem*-regeln som påminner om artikel 7. Finland har inte undertecknat Double Jeopardy-konventionen från år 1987 eller Europarådets ovan nämnda konventioner.

I 1 kap. 13 § strafflagen ingår en bestämmelse om verkningarna av en utländsk dom. Enligt paragrafens 1 mom. får åtal inte väckas i Finland för gärningar begångna utanför Finland om det angående gärningen redan har givits en lagakraftvunnen dom i den stat där gärningen begicks. Dessutom förutsätts det att åtalet har förkastats, den åtalade har konstaterats vara skyldig men inte dömts till straff, den ådömda påföljden har verkställts eller verkställigheten pågår, eller att den ådömda påföljden har förfallit enligt lagen i domstolsstaten.

En utländsk dom utgör enligt paragrafens 1 mom. i mer omfattande utsträckning än enligt bestämmelsen i artikel 7.1 hinder för att åtal väcks i Finland, eftersom väckande av åtal i Finland enligt 1 mom. förhindras förutom av att straff utdömts även av att åtalet förkastats eller straff inte utdömts i den stat där gärningen begicks. Dessa situationer nämns inte i artikeln, utan i enlighet med vad som refererats ovan förpliktar bestämmelsen medlemsstaterna att tillämpa *ne bis in idem*-regeln bara i sådana situationer där en person har dömts till straff. Såsom ovan konstaterats föreligger det inga hinder för att medlemsstaterna i sin nationella lagstiftning tar in mer omfattande förpliktelser än vad som förutsätts i konventionen.

Paragrafens 1 mom. är å andra sidan snävare än artikel 7.1 i och med att enbart en dom som givits i den stat där gärningen begicks enligt 1 mom. hindrar att åtal väcks i Finland. Artikeln förutsätter däremot att också domar som givits i andra medlemsstater än den där gärningen begicks ges samma verkan. För att förpliktelserna i artikeln skall uppfyllas, föreslås att 13 § 1 mom. ändras så att åtal förutom i de situationer som nämns i det gällande 1 mom. inte skall få väckas för

en gärning angående vilken det redan har givits en lagakraftvunnen dom i en annan av Europeiska unionens medlemsstater. Den föreslagna ändringen ingår i regeringens proposition om godkännande av EG-bedrägerikonventionen som avläts samtidigt med denna proposition.

I 1 kap. 13 § 2 mom. strafflagen ingår bestämmelser om undantag från huvudregeln i 1 mom. I de situationer som anges i momentet får riksåklagaren oberoende av att det utomlands givits en lagakraftvunnen dom förordna att åtal skall väckas i Finland. En förutsättning för att riksåklagaren skall få avvika från huvudregeln i 1 mom. är att den utomlands givna domen inte grundar sig på en begäran som har framställts av en finsk myndighet. I detta fall får riksåklagaren förordna att åtal skall väckas, om brottet enligt 1 kap. 3 § anses rikta sig mot Finland (1 punkten), om brottet är ett sådant tjänstebrott eller militärt brott som avses i 4 § (2 punkten) eller ett sådant internationellt brott som avses i 7 § (3 punkten) eller om brottet enligt 10 § anses begånget även i Finland (4 punkten).

De fall som anges motsvarar i stort sett de undantagsfall som uppräknas i artikel 7.2. I dessa fall har brotten en nära anslutning till Finland, och därför är det motiverat att riksåklagaren också i fortsättningen har rätt att utfärda åtalsförordnanden. När Finland avger sin förklaring till rådet om godkännande av EG-bedrägerikonventionen, är det meningen att förklaringen avges i enlighet med artikel 7.2 så att *ne bis in idem*-regeln inte skall binda Finland i fall som anges i artikel 7.2 punkt a, b och c. Nämnade förklaring är tillämpligt även på korruptionsprotokollet. Beträffande korruptionskonventionen bör Finland ge en skild förklaring, som enligt artikel 10.1 inte binder Finland i de fall som anges i artikel 10.2 punkt a, b och c.

De fall som nämns i 1 kap. 13 § 2 mom. strafflagen motsvarar inte till alla delar de undantagsfall som räknas upp i artikel 7.2 i EG-bedrägerikonventionen. Det faktum att riksåklagaren enligt 2 mom. har rätt att förordna att åtal skall väckas för ett militärt brott eller ett internationellt brott står inte i strid med förpliktelserna i konventionen, eftersom de brott som avses i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen varken är militära brott eller sådana internationella brott som avses i förordningen om tillämpningen av 1 kap. 7 § strafflagen

(627/1996). Det är inte heller motiverat att ändra undantagsbestämmelsen om internationella brott eftersom de finska domstolarnas jurisdiktion har utsträckts till internationella brott på grund av att Finland förpliktats till det av andra internationella konventioner som man inte ingriper i genom korruptionsprotokollet eller korruptionskonventionen.

Paragrafens 2 mom. 4 punkt möjliggör däremot ett större avsteg från *ne bis in idem*-regeln än vad bestämmelsen i artikel 7 tillåter. Såsom ovan konstaterats får en medlemsstat enligt punkt 2 a i artikeln inte avvika från *ne bis in idem*-regeln om gärningen delvis har begåtts inom medlemsstatens territorium och delvis inom den medlemsstats territorium där domen har meddelats. Motsvarande undantag nämns inte i 13 § 2 mom. 4 punkten, utan riksåklagaren får oberoende av en utländsk dom alltid förordna att åtal skall väckas om brottet anses begånget även i Finland. För att den förpliktelse som uppställts i artikeln skall uppfyllas föreslås att 2 mom. 4 punkten ändras så att riksåklagaren inte skall få förordna att åtal skall väckas för en gärning som delvis har begåtts inom den medlemsstats territorium där domen har meddelats. Också detta ändringsförslag ingår i ovan nämnda regeringsproposition om godkännande av EG-bedrägerikonventionen, vilken avläts samtidigt med denna proposition.

De ovan beskrivna lagändringarna som ingår i regeringspropositionen om godkännande av EG-bedrägerikonventionen föreslås inte bli begränsade till domar som meddelats med anledning av gärningar som avses i artikel 1 i EG-bedrägerikonventionen, utan domar som meddelats i övriga medlemsstater i Europeiska unionen skall generellt i större utsträckning än för närvarande utgöra hinder för att åtal väcks i Finland. Detta beror på att en motsvarande bestämmelse om *ne bis in idem*-regeln som ingår i artikel 7 i EG-bedrägerikonventionen också ingår i konventionen om verkställighet av Schengenavtalet (artikel 54) samt i korruptionskonventionen (artikel 10). En motsvarande bestämmelse ingår också i det andra protokollet till EG-bedrägerikonventionen (artikel 12) som undertecknades den 19 juni 1997 och som innehåller bestämmelser bl.a. om juridiska personers straffansvar. Efter att de ändringar som föreslagits i propositionen om godkännande av EG-bedrägerikonventionen har trätt i kraft kommer 13 § paragrafen

också att uppfylla förpliktelseerna i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen. Dessutom motsvarar 13 § också de förpliktelser som uppställts i de konventioner och protokoll som uppgjorts mellan Europeiska unionens medlemsstater.

Förutom i de ovan nämnda situationerna uppfyller 13 § 2 mom. endast delvis de förutsättningar som anges i artikel 7.3. Lagrummet överensstämmer med bestämmelsen i konventionen i det avseende att riksåklagaren inte får förordna att åtal skall väckas, om en utomlands given dom grundar sig på en begäran som har framförts av en finsk myndighet. Med avvikelse från artikel 7 utgör däremot en utländsk dom enligt 13 § 2 mom. inget absolut hinder för att åtal väcks i Finland då en begäran om utlämning har bifallits. Denna skillnad har dock inte någon stor betydelse, eftersom det faktum att man beslutar att en person skall utlämnas i praktiken innebär att den utlämnade personen inte längre i Finland åtalas för det brott för vilket han utlämnats, trots att en uttrycklig bestämmelse om detta saknas. Denna situation motsvarar i stor utsträckning det fall som reglerats i det gällande 2 mom., där en förutsättning för åtalsförordnande är att en utomlands given dom inte grundar sig på en begäran som har framförts av en finsk myndighet.

I propositionen om godkännande av EG-bedrägerikonventionen föreslås därför att 2 mom. skall kompletteras med en bestämmelse enligt vilken utfärdande av åtalsförordnande skall förutsätta att en utomlands given dom inte grundar sig på en begäran om utlämning som har bifallits av de finska myndigheterna. Till skillnad från de övriga ändringar som föreslås i 13 § skall denna bestämmelse kunna tillämpas också mellan Finland och stater som inte hör till Europeiska unionen. Eftersom bestämmelsen motsvarar den praxis som redan för närvarande är allmänt gällande, är det inte motiverat att begränsa dess tillämpningsområde enbart till sådana situationer som uppkommer mellan Europeiska unionens medlemsstater. De ändringar som genomförs i samband med införandet av EG-bedrägerikonventionen motsvarar också i detta avseende de förpliktelser som ingår i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen.

I artikel 10.3 i korruptionskonventionen ingår en bestämmelse som avviker från EG-bedrägerikonventionen och således också

från korruptionsprotokollet. Om ytterligare lagföring inleds i en medlemsstat mot en person som slutgiltigt har dömts för samma gärningar i en annan medlemsstat skall varje sådant frihetsberövande som avtjänats i den sistnämnda staten på grund av dessa gärningar enligt denna bestämmelse räknas av från den påföljd som eventuellt ådömts. I punkt 3 föreskrivs dessutom att hänsyn också skall tas till andra påföljder än frihetsberövande påföljder vilka redan har verkställts, i den mån de nationella lagstiftningarna medger detta.

Om någon i Finland döms till straff för ett brott för vilket han redan helt eller delvis utstått en utomlands ådömd påföljd, skall enligt 1 kap. 13 § 3 mom. strafflagen från straffet göras ett skäligt avdrag. Om den utstån timer påföljden var ett frihetsstraff, skall domstolen från straffet avräkna den tid som motsvarar frihetsberövandet. Domstolen kan även fastställa att den verkställda påföljden skall anses som en tillräcklig påföljd för brottet. Strafflagens bestämmelser uppfyller de förutsättningar som uppställts i korruptionskonventionen.

5.12. Nationella föreskrifter som innehåller mer omfattande skyldigheter och överlämnande av information om införandet av konventionen och övriga bestämmelser

Artikel 9 i EG-bedrägerikonventionen innehåller en bestämmelse enligt vilken bestämmelserna i konventionen inte hindrar medlemsstaterna från att besluta om nationella föreskrifter som går utöver de skyldigheter gällande skydd av gemenskapernas finansiella intressen som följer av konventionen. Denna artikel skall också tillämpas på korruptionsprotokollet. Artikel 11 i korruptionskonventionen har motsvarande innehåll. Såsom ovan redan konstaterats, är bestämmelserna i vår strafflag till vissa delar mer omfattande än vad som förutsätts i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen.

Enligt artikel 10 i EG-bedrägerikonventionen skall medlemsstaterna till kommissionen överlämna texterna till den nationella lagstiftning som genomför de skyldigheter som följer av bestämmelserna i konventionen. Artikeln innehåller dessutom en bestämmelse om utväxling av uppgifter om tillämp-

ningen av EG-bedrägerikonventionen mellan medlemsstaterna och mellan dem och kommissionen. Artikel 13 skall också tillämpas på korruptionsprotokollet. Korruptionskonventionen innehåller däremot ingen artikel om utväxling av uppgifter.

Artiklarna 9–12 i korruptionsprotokollet innehåller sedvanliga bestämmelser om ikraftträdande, anslutning av nya medlemsstater samt om reservationer och depositarien. Artiklarna 13–16 i korruptionskonventionen innehåller nästan identiska bestämmelser.

Korruptionskonventionen innehåller emellertid utöver den sedvanliga ikraftträdelsebestämmelsen en bestämmelse om att tidigarelägga tillämpningen av konventionen. Enligt artikel 13 i korruptionskonventionen kan varje medlemsstat till och med den tidpunkt då konventionen träder i kraft anmäla att konventionen, med undantag av artikel 12, skall vara tillämplig på medlemsstaten i dess förbindelser med andra medlemsstater. För en medlemsstat som har gjort en sådan anmälan skall konventionen tillämpas från och med den första dagen i den månad som följer efter det att nittio dagar har gått från det att anmälan deponerades. Finland har inte för avsikt att i samband med ratificeringen avge någon förklaring om tidigarelagd tillämpning av konventionen. Regeringen bör dock ha möjlighet att pröva på nytt frågan om avgivande av en sådan förklaring, om till exempel konventionens internationella ikraftträdande fördröjs av någon orsak. Därför innehåller propositionen en begäran att riksdagen skall ge sitt samtycke till att Finland vid behov kan avge en sådan förklaring.

5.13. Behörigheten för Europeiska gemenskapernas domstol

I artikel 8 i korruptionsprotokollet ingår bestämmelser om ställningen för Europeiska gemenskapernas domstol. Artikel 12 innehåller bestämmelser om tvister mellan medlemsstater samt mellan en eller flera medlemsstater och Europeiska gemenskapernas kommission.

Enligt punkt 1 skall alla tvister mellan medlemsstater om tolkningen eller tillämpningen av protokollet först behandlas i rådet, enligt det förfarande som föreskrivs i avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen, i avsikt att nå en lösning. Om ingen lösning

har uppnåtts inom sex månader kan någon av parterna i tvisten överlämna frågan till Europeiska gemenskapernas domstol.

Enligt punkt 2 kan alla tvister som gäller artikel 1, med undantag av punkt 1 c, artiklarna 2, 3 och 4 samt artikel 7.2 tredje strecksatsen i protokollet, mellan en och flera medlemsstater och Europeiska gemenskapernas kommission, som inte har kunnat lösas genom förhandlingar, hänskjutas till Europeiska gemenskapernas domstol. Enligt den förklarande rapporten till EG-bedrägerikonventionen kan tvisterna om dessa gälla hur medlemsstaterna genom lagstiftningsåtgärder har uppfyllt de kriminaliseringskyldigheter som uppställts i korruptionsprotokollet eller hur medlemsstaterna har genomfört sin skyldighet att informera kommissionen om det nationella antagandet av protokollet. Enligt den förklarande rapporten är EG-domstolen inte under några omständigheter behörig att bestrida avgöranden av nationella domstolar. Begreppet nationell tjänsteman i en medlemsstat i Europeiska unionen har uteslutits från EG-domstolens behörighet. EG-domstolen har däremot en särskild behörighet att tolka begreppet gemenskapstjänsteman som definierats i artikel 1.

Artikel 12 i korruptionskonventionen innehåller bestämmelser om EG-domstolen. Bestämmelserna i korruptionskonventionen om hur tvister mellan olika medlemsstater och medlemsstaterna och kommissionen skall lösas, är nästan identiska med motsvarande bestämmelser i korruptionsprotokollet. Den mest betydelsefulla skillnaden mellan ordalydelseerna är att artikel 12.2 i korruptionskonventionen innehåller en begränsningsgrund enligt vilken ärendena skall avse gemenskrättsliga frågor eller frågor om gemenskapernas finansiella intressen eller beröra medlemmar eller tjänstemän i gemenskapernas institutioner eller i organ som har inrättats med tillämpning av fördragen om inrättandet av Europeiska gemenskaperna. Avsikten med begränsningsgrunden är att utesluta sådana ärenden som uteslutande hör till den nationella straffrättens område från EG-domstolens behörighet. Korruptionskonventionens tillämpningsområde omfattar alla slags mutbrott som begås av tjänstemän i medlemsstaterna, oberoende av om de har något samband med Europeiska gemenskaperna eller inte.

Artikel 12 innehåller också bestämmelser om EG-domstolens rätt att meddela förhandsav-

göranden. För korruptionsprotokollet ingår motsvarande bestämmelser däremot i det protokoll om förhandsavgörande av Europeiska gemenskapernas domstol angående tolkningen av konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen som undertecknats den 29 november 1996.

Enligt punkt 3 kan en medlemsstats domstol begära att EG-domstolen meddelar ett förhandsavgörande i frågor som avser tolkningen av artiklarna 1–4 och 12–16 och som uppkommer i mål som är anhängiga vid dem och rör personer, som är medlemmar eller tjänstemän i gemenskapsinstitutioner eller i med tillämpning av fördragen om upprättande av Europeiska gemenskaperna inrättade gemenskapsorgan, och som handlar i tjänsten, så snart domstolarna anser att ett beslut i frågan är nödvändigt för att de skall kunna döma i målet.

EG-domstolens behörighet att meddela förhandsavgöranden förutsätter att den berörda medlemsstaten förklarar att den godkänner denna behörighet (artikel 12.4). Förklaringen avges till generalsekreteraren för Europeiska unionens råd i samband med anmälan om ratificering eller vid varje annat tillfälle efter det. En medlemsstat som avger en förklaring gällande behörigheten att meddela förhandsavgöranden, får begränsa möjligheten att begära förhandsavgöranden av domstolen till att avse de domstolar i medlemsstaten vilkas beslut inte kan överklagas enligt statens egen lagstiftning (artikel 12.5).

Enligt propositionen skall Finland i samband med anmälan om ratificering av korruptionskonventionen förklara att den godkänner EG-domstolens behörighet att meddela förhandsavgöranden i enlighet med artikel 12 i korruptionskonventionen. En begränsning av rätten att begära förhandsavgörande till att gälla enbart de högsta domstolarna är inte nödvändig. Propositionen har

uppgjorts enligt samma principer som Finland iakttagit vid godkännandet av övriga konventioner i enlighet med bestämmelserna i avdelning IV i unionsfördraget.

I artikel 12.6 konstateras dessutom att EG-domstolens stadga och dess rättegångsregler skall gälla. I enlighet med stadgan har alla medlemsstater och kommissionen, oavsett om de har avgivit en förklaring enligt punkt 4 eller inte, rätt att till domstolen överlämna ett yttrande eller skriftliga iakttagelser som rör de mål som är anhängiga vid den till följd av punkt 3.

6. Propositionens ekonomiska verkningar och verkningar i fråga om organisation

Propositionen har inga nämnvärda organisatoriska eller ekonomiska verkningar.

7. Beredningen av propositionen i Finland

Statsrådet har den 16 november 1995 i enlighet med 54 b § riksdagsordningen till riksdagen sänt en skrivelse med anledning av ett förslag om uppgörande av korruptionsprotokoll (U50/1995 rd.).

Statsrådet har den 22 februari 1996 i enlighet med 54 b § riksdagsordningen till riksdagen sänt en skrivelse med anledning av ett förslag om uppgörande av korruptionskonvention (U5/1996 rd.). Riksdagens lagutskott har gett sitt utlåtande i ärendet. (LaUU 7/1996 rd.).

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet. Utlåtanden om propositionen har begärts av utrikesministeriet, finansministeriet, justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lag om godkännande av vissa bestämmelser i protokollet till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen

1 §. *Konventionens ikraftträdande.* Paragrafen innehåller en sedvanlig bestämmelse om ikraftträdande av statsfördrag.

Enligt vad som framförts i den allmänna motiveringen, föreslås att de lagändringar som föranleds av korruptionsprotokollet görs i 16 och 40 kap. strafflagen. Protokollet innehåller emellertid också andra bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, såsom bestämmelser om behörighet för Europeiska gemenskapernas domstol att lösa tvister. Dessa bestämmelser föreslås sålunda träda i kraft genom den föreslagna lagen som skall ges som en blankettlag.

2 §. *Bemyndigande att utfärda förordning.* Denna paragraf föreslås innehålla en sedvanlig bestämmelse om bemyndigande att utfärda förordning.

3 §. *Ikraftträdande.* I 3 § i lagförslaget ingår en sedvanlig ikraftträdelsebestämmelse.

1.2. Lag om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i

1 §. *Konventionens ikraftträdande.* Paragrafen innehåller en sedvanlig bestämmelse om konventionens ikraftträdande.

Enligt vad som framförts i den allmänna motiveringen, föreslås att de lagändringar som föranleds av korruptionskonventionen görs i 16 och 40 kap. strafflagen. Konventionen innehåller emellertid också andra bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, såsom bestämmelser om behörighet för Europeiska gemenskapernas domstol att lösa tvister och meddela förhandsavgöranden. Dessa bestämmelser föreslås sålunda träda i kraft genom den föreslagna lagen som skall ges som en blankettlag.

2 §. *Bemyndigande att utfärda förordning.* Denna paragraf föreslås innehålla en sedvanlig bestämmelse om bemyndigande att utfärda förordning.

3 §. *Ikraftträdande.* I 3 § i lagförslaget ingår en sedvanlig ikraftträdelsebestämmelse.

1.3. Strafflagen

16 kap. Om brott emot offentlig myndighet och allmän ordning

13 §. *Givande av muta.* För närvarande kan 13 och 13 a § i kapitlet endast tillämpas på givande av muta till en sådan tjänsteman eller offentligt anställd arbetstagare eller tjänstgörande krigsman som avses i 2 kap. 12 § strafflagen.

Bestämmelsens tillämpningsområde föreslås nu bli utvidgat så att givande av muta också kan rikta sig mot en anställd hos Europeiska gemenskaperna eller en tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen.

Utvidgningen av tillämpningsområdet föreslås bli genomförd genom att till 13 § 1 mom. foga ett omnämnande gällande givande av muta till en anställd hos Europeiska gemenskaperna eller en tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen. Genom denna utvidgning av tillämpningsområdet för mutbrottsbestämmelserna uppfylls de förpliktelser som uppställts i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen, vilka utarbetats inom ramen för samarbetet i rätts- och inrikesfrågor enligt avdelning VI i unionsfördraget.

Bestämmelser om vilka personer som vid tillämpningen av bestämmelserna om givande och tagande av muta skall anses som anställda hos Europeiska gemenskaperna eller som tjänstemän i en annan medlemsstat i Europeiska unionen föreslås ingå i 16 kap. 27 a § strafflagen. I motiveringen till 27 a § redogörs närmare för innehållet i definitionsbestämmelsen.

På givande av muta och grovt givande av muta tillämpas enligt 28 § i kapitlet bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer. Till följd av de ändringar som föreslagits i bestämmelserna om givande av muta skall bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer också tillämpas på givande av muta och grovt givande av muta till en tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller en anställd hos Europeiska gemenskaperna.

27 a §. *Definitioner.* Den föreslagna defi-

nitionsbestämmelsen skall innehålla bestämmelser om vilka personer som skall anses som anställda hos Europeiska gemenskaperna eller som tjänstemän i en annan medlemsstat i Europeiska unionen vid tillämpningen av bestämmelserna om givande och tagande av muta. För närvarande har en tjänsteman definierats i 2 kap. 12 § strafflagen som endast innehåller en definition på en finsk nationell tjänsteman. Enligt propositionen skall 2 kap. 12 § strafflagen kvarstå som definition på det finska straffrättsliga tjänstemannabegreppet. Därför skall t.ex. andra bestämmelser om tjänstebrott i 40 kap. strafflagen än mutbrottsbestämmelserna också i framtiden kunna tillämpas endast på de personer som avses i 2 kap. 12 § strafflagen.

Enligt 1 mom. avses med en anställd hos Europeiska gemenskaperna en person som står i ett varaktigt eller tillfälligt anställningsförhållande till Europaparlamentet, Europeiska unionens råd, Europeiska gemenskapernas kommission, Europeiska gemenskapernas domstol eller revisionsrätt, Regionkommittén, Ekonomiska och sociala kommittén, Europeiska justitieombudsmannen, Europeiska investeringsbanken, Europeiska monetära institutet eller till något annat organ som grundats med stöd av Europeiska gemenskapernas grundfördrag eller en person som på basis av uppdrag handhar en uppgift given av ett av Europeiska gemenskapernas organ eller av ett annat organ som grundats med stöd av grundfördragen.

Enligt 2 mom. avses med en tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen en person som enligt den ifrågavarande statens lagstiftning betraktas som en straffrättsligt ansvarig tjänsteman eller ämbetsman. Enligt vad som framförts i den allmänna motiveringen föreslås att utanför definitionen skall lämnas kravet på att en medlemsstat av Europeiska unionen skall vara skyldig att tillämpa definitionen på en tjänsteman i en annan medlemsstat endast i den mån definitionen överensstämmer med dess nationella lagstiftning, vilket ingår i artikel 1 i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen. Kravet är inte obligatoriskt enligt konventionen.

Därför behöver en tjänsteman i en annan medlemsstat av Europeiska unionen inte vara i motsvarande ställning som en tjänsteman som avses i 2 kap. 12 § strafflagen. Villkoren beträffande definitionen på en tjänsteman i en annan medlemsstat uppfylls

när tjänstemannen i fråga uppfyller villkoren för straffrättsligt ansvar för en tjänsteman enligt lagstiftningen i sin hemstat. En tillämpning av definitionen förutsätter att man tillämpar lagstiftningen i en annan medlemsstat. Enligt 17 kap. 3 § rättegångsbalken skall åklagaren skaffa utredning om den straffrättsliga tjänstemannadefinitionen i en annan medlemsstat.

Personer som kan anses vara anställda hos Europeiska gemenskaperna utgör en mycket omfattande och oenhetlig grupp för vilken en central förenande faktor kan anses vara att personerna hör till Europeiska gemenskapernas gemensamma förvaltning och att man på dem kan tillämpa de enhetliga föreskrifter som gäller för personalen. Europeiska unionens råd fastställer de tjänsteföreskrifter som skall tillämpas på gemenskapstjänstemän och de anställningsvillkor som gäller för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna (föreskrifter för personalen).

Med den definition på en gemenskapstjänsteman som ingår i artikel 1 i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen avses närmast sådana tjänstemän och sådan övrig personal på vilka dessa gemensamma personalföreskrifter kan tillämpas. I Europeiska gemenskapernas tjänst finns dock också personal på vilken dessa föreskrifter inte kan tillämpas. Tjänsteföreskrifterna kan inte tillämpas på medlemmar i alla de organ som bildats enligt fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna, och dessutom finns det vid de egentliga organen och de övriga institutionerna också särskilt personer i ledande ställning som inte är sådana tjänstemän eller sådana övriga anställda som omfattas av föreskrifterna för personalen.

Men den definition på en tjänsteman som ingår i artikel 1 i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen avses också personer som ställts till Europeiska gemenskapernas förfogande av medlemsstaterna eller av något offentligt eller privat organ samt medlemmar i de organ som bildats enligt fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna samt dessa organs personal, fastän personalen vid dessa organ inte omfattas av föreskrifterna för personalen. Definitionen i artikel 1 omfattar däremot inte medlemmar i gemenskapernas egentliga organ, utan om ansvaret för dessa ingår bestämmelser i artikel 4.

I den föreslagna definitionsbestämmelsen

har en anställd vid Europeiska gemenskaperna definierats på ett sätt som avviker från ordalydelsen i artikel 1 och 4 i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen, men så att de tjänstemän och övriga anställda som avses i dessa fördrag omfattas av definitionsbestämmelsen. Definitionsbestämmelsen omfattar dock också vissa sådana tjänstemän som inte ingår i definitionerna i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen. I propositionen har en anställd hos Europeiska gemenskaperna definierats allmänt, så att man med denna avser en person som står i ett varaktigt eller tillfälligt anställningsförhållande till något organ som grundats med stöd av gemenskapernas grundfördrag. Definitionen är inte bunden till tillämpligheten av personalföreskrifterna eller med de EG-rättsliga definitionerna på tjänstemän eller övriga anställda. Det mest centrala med tanke på definitionsbestämmelsen är att personen arbetar vid något organ som grundats med stöd av gemenskapernas grundfördrag och kan anses stå i anställningsförhållande till Europeiska gemenskaperna och inte till en medlemsstat eller ett privat eller offentligt organ.

Men en anställd hos Europeiska gemenskaperna avses tjänstemän och övriga anställda vid de organ som uppräknats i paragrafen samt vid de övriga organ som grundats med stöd av Europeiska gemenskapernas grundfördrag och som kan utgöras av biträdande, tillfällig eller lokal personal eller specialister. Definitionsbestämmelsen omfattar i enlighet med förutsättningarna i artikel 4 i korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen medlemmar av Europeiska gemenskapernas kommission och Europeiska gemenskapernas domstol och revisionsrätt. Definitionsbestämmelsen omfattar dessutom medlemmar av Regionkommittén och Ekonomiska och sociala kommittén samt Europeiska justitieombudsmannen. Bestämmelserna om Europeiska justitieombudsmannen ingår i avsnittet gällande Europaparlamentet i det kapitel i EG:s grundfördrag som innehåller bestämmelser om gemenskapernas organ. Justitieombudsmannen utses av Europaparlamentet och justitieombudsmannens verksamhet är delvis, t.ex. beträffande verksamhetsperiodens längd, förknippad med Europaparlamentets verksamhet (artikel 138 e i EG-fördraget). Därför kan Europeiska justitieombudsmannen anses vara anställd hos Europeiska gemenskaperna i Europapar-

lamentet.

Medlemmarna av Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt och dess personal omfattas också av definitionen. Europeiska gemenskapernas domstol är ett organ (artikel 4 i EG-fördraget) i anslutning till vilket Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt verkar (artikel 168 a i EG:s grundfördrag).

En ledamot av Europaparlamentet är inte anställd hos gemenskaperna, så med en anställd hos Europeiska gemenskaperna avses inte en parlamentsledamot. På motsvarande sätt är finska riksdagsman i sitt riksdagsmannaupdrag inte tjänstemän i straffrättslig bemärkelse, och mutbrottsbestämmelserna kan inte tillämpas på dem i deras riksdagsmannaupdrag. Med en anställd hos Europeiska gemenskaperna avses inte heller ledamöter av Europeiska unionens råd, dvs. nationella ministrar, som är ansvariga enligt andra nationella bestämmelser.

I definitionsbestämmelsen uppräknas endast de mest betydelsefulla nuvarande organen i Europeiska gemenskaperna, men bestämmelsen kan tillämpas på alla anställda vid Europeiska gemenskaperna oberoende av vid vilket egentligt organ eller annat organ som grundats med stöd av Europeiska gemenskapernas grundfördrag de arbetar. Definitionen omfattar alltså också sådan personal som arbetar vid andra organ än de som särskilt omnämns i paragrafen. Sådana är för närvarande enligt den förklarande rapporten Europeiska byrån för samarbete, Europeiska investeringsbanken, Europeiska centrumet för utveckling av yrkesutbildning, Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor, Europeiska universitetsinstitutet i Florens, Europeiska investeringsfonden, Europeiska miljöbyrån, Europeiska utbildningsfonden, Europeiska centrumet för övervakning av narkotika och narkotikamissbruk, Europeiska läkemedelsmyndigheten, Europeiska arbetsmiljöbyrån, Byrån för harmonisering inom den inre marknaden, Europeiska monetära institutet, Gemenskapens växtsortsmyndighet, Översättningscentrumet för Europeiska unionens organ och Europeiska centrumet för övervakning av rasism och främlingsfientlighet.

Definitionen har på detta sätt lämnats öppen, eftersom Europeiska unionen ständigt utvecklas och de organ och andra institutioner som verkar inom unionen förändras i takt med utvecklingen. Definitionen kan dock inte tillämpas på anställda vid or-

gan som grundats av medlemsstaterna (t.ex. europeiska polisbyrå).

Definitionsbestämmelsen gäller också personer som på basis av uppdrag handhar en uppgift given av ett av Europeiska gemenskapernas organ eller av ett annat organ som grundats med stöd av grundfördragen. Det kan vara fråga om en person som ställts till Europeiska gemenskapernas förfogande av en medlemsstat eller ett offentligt eller privat organ som utför uppgifter som motsvarar dem som anställda vid Europeiska gemenskaperna utför. Sådana personer är t.ex. specialister som är utsända från medlemsstaterna och som arbetar vid gemenskaperna. Definitionen avser dock inte nationella tjänstemän som deltar i rådets eller kommissionens arbets- eller expertgrupper eller kommittéer.

40 kap. Om tjänstebrott och brott som begås av offentligt anställda arbetstagare

13 §. *Tillämpningsområde.* Tillämpningsområdet för de bestämmelser om mutbrott som ingår i kapitlet föreslås utvidgas så att tagande av muta skall vara straffbart också då brottet begås av en anställd hos Europeiska gemenskaperna eller en tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen. Enligt den föreslagna bestämmelsen skall 1–4 § i kapitlet tillämpas också då gärningsmannen är en sådan anställd hos Europeiska gemenskaperna eller tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen som avses i 16 kap. 27 a §. De gällande bestämmelserna i 40 kap. strafflagen kan endast tillämpas på en sådan tjänsteman eller offentligt anställd arbetstagare som avses i 2 kap. 12 § strafflagen.

De nya begrepp som skall fogas till bestämmelserna föreslås på det sätt som framförts ovan bli definierade i den separata definitionsbestämmelse som skall ingå i 16 kap. 27 a §.

Definitionsbestämmelsen innehåller inga separata föreskrifter om hur man skall förhålla sig till de bestämmelser om avsättning av en tjänsteman som ingår i 40 kap. 1 och 2 §. Det är dock klart att dessa bestämmelser inte kan tillämpas på en person som inte är en sådan finsk tjänsteman som avses i 2 kap. 12 § strafflagen. I bestämmelserna om avsättning används begreppet tjänsteman. Avsättning har som påföljd föreskrivits endast för sådana tjänstemän som avses i 2

kap. 12 § strafflagen. Begreppen anställd vid Europeiska gemenskaperna och tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen, vilka nu föreslås, är fristående i förhållande till 2 kap. 12 § strafflagen och bestämmelserna om avsättning kan därför inte tillämpas i fråga om dem.

Bestämmelsen om förverkandepåföljd i 40 kap. 4 § skall kunna tillämpas på sådant tagande av muta som begås av en tjänsteman i en annan av Europeiska unionens medlemsstater eller av en anställd vid Europeiska unionen. Paragrafens tillämpningsområde är inte förknippat med begreppet tjänsteman utan med begreppet muta, så det är således fråga om en allmän paragraf som kan tillämpas också på andra än sådana tjänstemän som avses i 2 kap. 12 § strafflagen.

2. Ikraftträdande

Korruptionsprotokollet träder i kraft 90 dagar efter att den sista av de stater som vid tidpunkten för när rådet antog rättsakten om upprättande av detta protokoll var medlemmar i Europeiska unionen har underrättat generalsekreteraren för Europeiska unionens råd att den genomfört de förfaranden som dess konstitutionella bestämmelser föreskriver för godkännande av detta protokoll. Om konventionen inte har trätt i kraft vid den tidpunkten, träder protokollet i kraft samtidigt som konventionen.

Korruptionskonventionen träder i kraft 90 dagar efter att den sista av de medlemsstater som anslutit sig till konventionen har underrättat generalsekreteraren för Europeiska unionens råd att den genomfört de förfaranden som dess konstitutionella bestämmelser föreskriver för godkännande av denna konvention. Till och med den tidpunkt då konventionen träder i kraft kan varje medlemsstat förklara att konventionen, med undantag av artikel 12, skall vara tillämplig på den i dess förbindelser med de medlemsstater som har avgivit samma förklaring. För en medlemsstat som har avgivit en sådan förklaring skall konventionen tillämpas från och med den första dagen i den månad som följer efter det att 90 dagar har gått från det att dess förklaring deponerades. Enligt propositionen kan Finland vid behov avge en förklaring om tidigare lagd tillämpning av konventionen.

Lagen om införande av korruptionsprotokollet föreslås träda i kraft samti-

digt som korruptionsprotokollet. Lagen som gäller korruptionskonventionens ikraftträdande föreslås träda i kraft samtidigt som korruptionskonventionen. Om tidpunkten för införande av båda lagarna bestäms genom förordning. Lagen om ändring av strafflagen föreslås träda i kraft efter att den har antagits och blivit stadfäst.

3. Behovet av godkännande av riksdagen

Korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen innehåller flera bestämmelser som enligt regeringsformen hör till området för lagstiftningen.

Förpliktelsen i korruptionsprotokollet som gäller kriminalisering av sådant tagande av muta som begås av en tjänsteman i Europeiska gemenskaperna eller en nationell tjänsteman i någon av Europeiska unionens medlemsstater och som kränker Europeiska gemenskapernas finansiella intressen samt sådant givande av muta till en tjänsteman i Europeiska gemenskaperna eller en nationell tjänsteman i en medlemsstat i Europeiska unionen som kränker Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (artiklarna 1–4) föranleder ändringar i lagstiftningen. Dessutom hör bestämmelserna om de påföljder som skall föreskrivas för mutbrott (artikel 5), om behörighet (artikel 6), om samband med konventionen (artikel 7) samt om EG-domstolen (artikel 8) till lagstiftningens område och förutsätter sålunda samtycke av riksdagen. Riksdagens samtycke krävs också för avgivande av förklaring enligt artikel 6 i protokollet.

På motsvarande sätt förutsätter förpliktelsen i korruptionskonventionen som gäller kriminalisering av sådant tagande av muta som begås av en tjänsteman i Europeiska gemenskaperna eller en nationell tjänsteman i någon av Europeiska unionens medlemsstater och som kränker Europeiska gemenskapernas finansiella intressen samt sådant givande av muta till en tjänsteman i Europeiska gemenskaperna eller en nationell tjänsteman i en medlemsstat i Europeiska unionen som kränker Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (artiklarna 1–4) ändringar i lagstiftningen. Dessutom hör bestämmelserna om de påföljder som skall föreskrivas för mutbrott (artikel 5), om straffrättsligt ansvar för företagsledare (artikel 6), om behörighet (artikel 7), om utlämning och åtal

(artikel 8), om samarbete (artikel 9), om ne bis in idem-regeln (artikel 10) samt om EG-domstolen (artikel 12) till lagstiftningens område och förutsätter sålunda samtycke av riksdagen. Riksdagens samtycke krävs även för avgivande av förklaringar enligt artikel 7, 10, 12 och 13 i konventionen.

4. Lagstiftningsordning

I avvikelse från korruptionsprotokollet innehåller korruptionskonventionen bestämmelser om behörighet för EG-domstolen att meddela förhandbesked. I samband med Finlands anslutning till Europeiska unionen ansåg man att bestämmelsen i artikel 177 i EG-fördraget som gäller EG-domstolens rätt att meddela förhandsavgöranden kan införas endast i grundlagsordning (RP 135/1994 rd). Enligt grundlagsutskottets utlåtande i ärendet (GrUU 14/1994 rd) står de högsta domstolarnas skyldighet att i enlighet med artikel 177 i fördraget begära förhandsavgöranden och det faktum att förhandsavgöranden är bindande i strid med domstolarnas oberoende ställning.

I sitt utlåtande med anledning av regeringens proposition 136/1997 rd med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om upprättandet av en europeisk polisbyrå och i protokollet till konventionen (GrUU 28/1997 rd) ansåg utskottet att i de fall då inbegärandet av förhandsavgöranden i avvikelse från artikel 177 alltid är frivilligt, står det fritt för domstolarna att avgöra om de själva tolkar konventionen eller om de begär att EG-domstolen meddelar ett förhandsavgörande. Det faktum att valet av förfarandesätt lämnats beroende av domstolens prövningrätt överensstämmer enligt utlåtandet med principen om domstolarnas oberoende ställning som baserar sig på grundlagen. Grundlagsutskottet har även i sitt utlåtande om regeringens proposition med förslag om godkännande av vissa bestämmelser i Amsteterdamfördraget (RP 245/1997 rd) ansett att de nationella domstolarnas fria prövningrätt att välja tillvägagångssätt när de begär förhandsavgörande av EG-domstolen överensstämmer med principen om domstolarnas oavhängighet enligt grundlagen (GrUU 10/1998 rd).

Bestämmelsen i artikel 12 i korruptionskonventionen ger EG-domstolen behörighet att meddela förhandsavgöranden, medan beslutet om att begära förhandsavgöranden

den alltid är beroende av domstolens prövning.

Korruptionskonventionen innehåller dessutom bestämmelser om behörighet för EG-domstolen att lösa tvister. Grundlagsutskottet ansåg i sitt utlåtande 28/1997 rd att den behörighet som ges EG-domstolen att lösa tvister mellan medlemsstaterna angående konventionerna inte står i strid med domstolarnas oavhängighet och övriga bestämmelser i grundlagen. I ovan nämnda utlåtande om godkännande av Amsterdamfördraget ansåg grundlagsutskottet att de ändringar i kompetensfördelningen beträffande tvistlösning å ena sidan medlemsstaterna och å andra sidan medlemsstaterna och kommissionen, vilka grundar sig på fördraget inte påverkar behandlingsordningen för lagförslaget (GrUU 10/1998 rd). Lagförslaget som gäller ikraftträdande av korruptionskonventionen kan således behandlas i den ordning som 66 § riksdagsordningen föreskriver.

Korruptionsprotokollet innehåller inga bestämmelser om EG-domstolens behörighet att meddela förhandsavgöranden, men däremot innehåller protokollet bestämmelser om EG-domstolens behörighet att lösa tvister. På de grunder som anförts ovan i anslutning till korruptionskonventionen om EG-domstolens behörighet att lösa tvister kan även lagförslaget som gäller ikraftträdande av korruptionsprotokollet behandlas i den ordning som 66 § riksdagsordningen föreskriver.

Med stöd av det ovan anförda och i enlighet med 33 § regeringsformen föreslås,

att Riksdagen skall godkänna de bestämmelser i protokollet till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen som på grundval av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen upprättats i Bryssel den 27 september 1996, vilka kräver samtycke av Riksdagen,

att Riksdagen skall godkänna de bestämmelser i konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i som på grundval av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen ingåtts i Bryssel den 26 maj 1997, vilka kräver samtycke av Riksdagen,

att Riksdagen ger sitt samtycke till att Finland avger en förklaring i enlighet med artikel 6 i korruptionsprotokollet, enligt vilken Finland tillämpar artikel 6.1 punkt b på sina egna medborgare så att gärningen i enlighet med 1 kap. 11 § strafflagen förutsätts vara straffbar enligt lagen på gärningsorten, samt förklaringar enligt vilka Finland inte tillämpar bestämmelser i enlighet med artikel 6.1 punkt c och d,

att Riksdagen ger sitt samtycke till att Finland avger en förklaring i enlighet med artikel 7 i korruptionskonventionen, enligt vilken Finland tillämpar artikel 7.1 punkt b på sina egna medborgare så att gärningen i enlighet med 1 kap. 11 § strafflagen förutsätts vara straffbar enligt lagen på gärningsorten, samt förklaringar enligt vilka Finland inte tillämpar bestämmelser i enlighet med artikel 7.1 punkt c och d,

att Riksdagen ger sitt samtycke till att Finland avger en förklaring i enlighet med artikel 10 i korruptionskonventionen, enligt vilken artikel 10.1 inte binder Finland i de fall som avses i artikel 10.2 punkt a, b och c,

att Riksdagen ger sitt samtycke till att Finland avger en förklaring i enlighet med artikel 12 i konventionen, enligt vilken alla domstolar i Finland kan begära att Europeiska gemenskapernas domstol meddelar ett förhandsavgörande i sådana situationer som avses i artikeln,

att Riksdagen ger sitt samtycke till att Finland kan avge en förklaring i enlighet med artikel 13 i korruptionskonventionen om att korruptionskonventionen, med undantag av artikel 12, skall tillämpas på den i dess förbindelser till sådana medlemsstater som avgivit samma förklaring.

Eftersom konventionen innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

1.

Lag

om godkännande av vissa bestämmelser i protokollet till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Konventionens ikraftträdande

Bestämmelserna i det i Bryssel den 27 september 1996 på grundval av artikel K. 3 i fördraget om Europeiska unionen upprättade protokollet till konventionen om skydd av Europeiska unionens finansiella intressen är, till den del de hör till området för lagstiftningen, i kraft så som därom har avtalats.

2 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

3 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

2.

Lag

om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Konventionens ikraftträdande

Bestämmelserna i den i Bryssel den 26 maj 1997 på grundval av artikel K 3.2 c i fördraget om Europeiska unionen upprättade konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i är, till den del de hör till området för lagstiftningen, i kraft så som därom har avtalats.

2 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

3 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

3.

Lag

om ändring av 16 och 40 kap. strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 16 kap. 13 § 1 mom., sådant det lyder i lag 792/1989, samt *fogas* till 16 kap. en ny 27 a § och till 40 kap. en ny 13 §, som följer:

16 kap.

Om brott emot offentlig myndighet och allmän ordning

13 §

Givande av muta

Den som till en tjänsteman eller en offentligt anställd arbetstagare, till en tjänstgörande krigsman eller till en anställd hos Europeiska gemenskaperna eller en tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen för dennes verksamhet i anställningsför-

hållandet utlovar, erbjuder eller ger en gåva eller någon annan förmån som är avsedd för honom själv eller någon annan och som påverkar eller syftar till eller är ägnad att påverka hans verksamhet i anställningsförhållandet, skall för *givande av muta* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

27 a §

Definitioner

Med en anställd hos Europeiska gemen-

skaperna avses en person som står i ett varaktigt eller tillfälligt anställningsförhållande till Europaparlamentet, Europeiska unionens råd, Europeiska gemenskapernas kommission, Europeiska gemenskapernas domstol eller revisionsrätt, Regionkommittén, Ekonomiska och sociala kommittén, Europeiska justitieombudsmannen, Europeiska investeringsbanken, Europeiska monetära institutet eller till något annat organ som inrättats med stöd av Europeiska gemenskapernas grundfördrag eller en person som på basis av uppdrag handhar en uppgift given av ett av Europeiska gemenskapernas organ eller av ett annat organ som inrättats med stöd av grundfördragen.

Med en tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen avses en sådan person som enligt lagstiftningen i staten i fråga betraktas som en straffrättsligt ansvarig tjänsteman eller ämbetsman.

40 kap.

Om tjänstebrott och brott som begås av offentligt anställda arbetstagare

13 §

Tillämpningsområde

Detta kapitel 1–4 § tillämpas också när gärningsmannen är en sådan anställd hos Europeiska gemenskaperna eller en sådan tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen som avses i 16 kap. 27 a §.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 8 maj 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Justitieminister *Jussi Järventaus*

Lag

om ändring av 16 och 40 kap. strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 16 kap. 13 § 1 mom., sådant det
lyder i lag 792/1989, samt
fogas till 16 kap. en ny 27 a § och till 40 kap. en ny 13 §, som följer:

Gällande lydelse

16 kap.

Om brott emot offentlig myndighet och allmän ordning

13 §

Den som till en tjänsteman eller en of-
fentligt anställd arbetstagare för dennes
verksamhet i anställningsförhållandet eller
till en krigsman i tjänstgöring för hans verk-
samhet i tjänstgöringsförhållandet utlovar,
erbjuder eller ger en gåva eller annan för-
mån som är avsedd för honom själv eller
någon annan och som påverkar eller syftar
till eller är ägnad att påverka hans verksam-
het i nämnda förhållande (anstäl-
lningsförhållandet), skall för *givande av
muta* dömas till böter eller fängelse i högst
två år.

Föreslagen lydelse

16 kap.

Om brott emot offentlig myndighet och allmän ordning

13 §

Givande av muta

Den som till en tjänsteman eller en of-
fentligt anställd arbetstagare, till en tjänstgö-
rande krigsman eller till en anställd hos *Eu-
ropeiska gemenskaperna* eller en tjänsteman
i en annan medlemsstat i *Europeiska unio-
nen* för dennes verksamhet i anställningsför-
hållandet utlovar, erbjuder eller ger en gåva
eller någon annan förmån som är avsedd för
honom själv eller någon annan och som på-
verkar eller syftar till eller är ägnad att på-
verka hans verksamhet i anställningsförhål-
landet, skall för *givande av muta* dömas till
böter eller fängelse i högst två år.

27 a §

Definitioner

*Med en anställd hos Europeiska gemen-
skaperna* avses en person som står i ett var-
aktigt eller tillfälligt anställningsförhållande
till Europaparlamentet, Europeiska unionens
råd, Europeiska gemenskapernas kommis-
sion, Europeiska gemenskapernas domstol
eller revisionsrätt, Regionkommittén, Ekono-
miska och sociala kommittén, Europeiska
justitieombudsmannen, Europeiska invest-
eringsbanken, Europeiska monetära institutet
eller till något annat organ som inrättats med

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

stöd av Europeiska gemenskapernas grundfördrag eller en person som på basis av uppdrag handhar en uppgift given av ett av Europeiska gemenskapernas organ eller av ett annat organ som infättats med stöd av grundfördragen.

Men en tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen avses en sådan person som enligt lagstiftningen i staten i fråga betraktas som en straffrättsligt ansvarig tjänsteman eller ämbetsman.

40 kap.

Om tjänstebrott och brott som begås av offentligt anställda arbetstagare

40 kap.

Om tjänstebrott och brott som begås av offentligt anställda arbetstagare

13 §

Tillämpningsområde

Detta kapitel 1–4 § tillämpas också när gärningsmannen är en sådan anställd hos Europeiska gemenskaperna eller en sådan tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen som avses i 16 kap. 27 a §.

Denna lag träder i kraft den 199 .

(Rättsakter som antagits med tillämpning av avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen)

RÅDETS AKT

av den 27 september 1996

om upprättande av ett protokoll till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen

(96/C 313/01)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DENNA AKT

Med beaktande av Fördraget om Europeiska unionen, särskilt artikel K 3.2 c i detta, och

med beaktande av följande:

Vid förverkligande av unionens mål betraktar medlemsstaterna kampen mot brottslighet, som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas finansiella intressen, som en fråga av gemensamt intresse som ingår i det samarbete som inrättats med stöd av avdelning VI i fördraget,

Rådet upprättade genom sin akt den 26 juli 1995, som en första åtgärd, konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen, vilken särskilt avser kampen mot bedrägerier som riktar sig mot dessa intressen.

Som en andra etapp är det nödvändigt att komplettera denna konvention med ett protokoll som särskilt har till syfte att bekämpa sådan korruption i vilken tjänstemän, såväl nationella tjänstemän som gemenskapstjänstemän, är inblandade och som skadar eller kan skada Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.

RADET

FASTSTÄLLER att det protokoll, vars text återfinns i bilagan och som denna dag har undertecknats av företrädarna för regeringarna i unionens medlemsstater, härmed har upprättats,

REKOMMENDERAR att medlemsstaterna antar protokollet i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

Utfärdad i Bryssel den 27 september 1996.

På rådets vägnar
M. LOWRY
Ordförande

PROTOKOLL

som upprättats på grundval av artikel K 3 i Fördraget om Europeiska unionen, till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen

DE HÖGA FÖRDRAGSSLUTANDE PARTERNA till detta protokoll, medlemsstater i Europeiska unionen,

SOM HÄNVISAR TILL Europeiska unionens råds akt av den 27 september 1996,

SOM ÖNSKAR uppnå att deras strafflagstiftning på ett effektivt sätt bidrar till att skydda de Europeiska gemenskapernas finansiella intressen,

SOM KONSTATERAR hur viktig konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen av den 26 juli 1995 är för att bekämpa bedrägerier som riktar sig mot gemenskapens inkomster och utgifter,

SOM ÄR MEDVETNA om det faktum att Europeiska gemenskapernas finansiella intressen kan skadas eller hotas av andra straffrättsliga överträdelser, bland annat korruption som begås mot eller av tjänstemän, såväl nationella som gemenskapstjänstemän, som har ansvar för uppbörd, förvaltning eller utbetalning av gemenskapsmedel som de kontrollerar,

SOM BEAKTAR att personer av olika nationalitet som är anställda av olika offentliga institutioner eller organ kan vara inblandade i sådan korruption. För att få till stånd effektiva åtgärder mot sådan verksamhet med internationella förgreningar är det viktigt att det finns en samstämmig bedömning av dessas, straffvärda karaktär i medlemsstaternas straffrättsliga lagstiftning,

SOM KONSTATERAR att flera medlemsstaters straffrättsliga lagstiftning beträffande lagöverträdelser som begåtts vid tjänsteutövning i allmänhet och som rör korruption i synnerhet endast avser handlingar som begåtts av eller mot nationella tjänstemän och inte, eller endast i undantagsfall, omfattar sådana gärningar som inbegriper gemenskapstjänstemän eller tjänstemän från andra medlemsstater,

SOM ÄR ÖVERTYGADE om att det är nödvändigt att anpassa den nationella lagstiftningen i den mån den inte straffbelägger korruption som skadar eller som kan skada Europeiska gemenskapernas finansiella intressen, och där gemenskapstjänstemän eller tjänstemän från andra medlemsstater är inblandade,

SOM LIKASÅ ÄR ÖVERTYGADE om att en sådan anpassning av de nationella lagstiftningarna, när det gäller gemenskapstjänstemän anställda av gemenskapen, inte bör begränsas till bestickning och mutbrott utan bör utsträckas till att omfatta andra brott som drabbar eller kan drabba Europeiska gemenskapernas inkomster eller utgifter, däribland lagöverträdelser som begåtts av eller mot de personer som har det största ansvaret,

SOM BEAKTAR att det likaså är lämpligt att upprätta ändamålsenliga bestämmelser beträffande behörighet och ömsesidigt samarbete utan att detta skall påverka de juridiska villkoren för dessas tillämpning i konkreta fall, vilket vid behov kan inbegripa hävande av immunitet,

SOM SLUTLIGEN BEAKTAR att det är lämpligt att göra de relevanta bestämmelserna i konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen av den 26 juli 1995 tillämpliga på de lagöverträdelser som avses i detta protokoll,

HAR ENATS OM FÖLJANDE BESTÄMMELSER.

Artikel 1

den 26 juli 1995 (1).

Definitioner

I detta protokoll används följande beteckningar med de betydelse som här anges:

1. a) *tjänsteman*: alla tjänstemän, såväl nationella som gemenskapstjänstemän, inklusive alla nationella tjänstemän från en annan medlemsstat.

b) *gemenskapstjänsteman*:

– varje person som är tjänsteman eller kontraktsanställd i den mening som avses i tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller i anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna,

– varje person som ställts till Europeiska gemenskapernas förfogande av medlemsstaterna eller av något offentligt eller privat organ som utför uppgifter som motsvarar dem som Europeiska gemenskapernas tjänstemän eller övriga anställda utför.

Medlemmar i de organ som bildats enligt fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna samt dessa organs personal likställs med gemenskapstjänstemän, om de inte omfattas av tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna.

c) *nationell tjänsteman*: tolkas med hänvisning till den definition *tjänsteman* eller *ambetsman* har i den nationella rätten i den medlemsstat där personen i fråga innehar denna egenskap vid tillämpning av straffrätten i den staten.

När det gäller rättsliga åtgärder beträffande en tjänsteman från en medlemsstat, vilka vidtas av en annan medlemsstat, behöver den sistnämnda staten tillämpa definitionen av tjänsteman endast i den mån definitionen överensstämmer med dess nationella lagstiftning.

2. *konvention*: den konvention som utarbetats på grundval av artikel K 3 i Fördraget om Europeiska unionen, om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen

*Artikel 2***Mutbrott**

1. I detta protokoll avses med mutbrott varje avsiktlig handling som utförs av en tjänsteman för att, direkt eller genom tredje man, för egen räkning eller för tredje mans räkning, begära eller ta emot förmåner, oavsett art, eller att acceptera löften härom för att på ett sätt som strider mot hans officiella förpliktelser utföra eller inte utföra en handling i tjänsten eller vid utövandet av tjänsten, och som skadar eller kan skada Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.

2. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som behövs för att säkra att en sådan gärning som avses i punkt 1 straffbeläggs.

*Artikel 3***Bestickning**

1. I detta protokoll avses med bestickning varje avsiktlig handling som utförs av en person för att direkt eller genom tredje man utlova eller bevilja en förmån, oavsett art, till en tjänsteman, för egen räkning eller för tredje mans räkning, för att denne på ett sätt som strider mot hans officiella förpliktelser skall utföra eller underlåta att utföra en handling i tjänsten eller vid utövandet av tjänsten och som skadar eller kan skada Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.

2. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som behövs för att säkra att en sådan gärning som avses i punkt 1 straffbeläggs.

*Artikel 4***Likabehandling**

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som behövs för att säkra att beskrivningarna i dess strafflagstiftning av överträdelse som utgör en sådan gärning som

(1) EGT nr C 316, 27.11.1995, s.49

avses i artikel 1 i konventionen när de begås av dess nationella tjänstemän vid tjänsteutövning tillämpas på samma sätt när överträdelserna begås av gemenskapstjänstemän vid tjänsteutövning.

2. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som behövs för att säkra att beskrivningarna i dess strafflagstiftning av de överträdelser som avses i punkt 1 i denna artikel samt i artiklarna 2 och 3 när de begås av eller gentemot ministrarna i dess regering, de valda ledamöterna i parlamentariska församlingar, ledamöterna av landets högsta domstolar eller revisionsdomstol vid tjänsteutövning tillämpas på samma sätt när överträdelserna begås av eller gentemot ledamöterna av Europeiska gemenskapernas kommission, av Europaparlamentet, domarna i Europeiska gemenskapernas domstol eller ledamöterna av Europeiska gemenskapernas revisionsrätt vid tjänsteutövning.

3. Om en medlemsstat har antagit speciella lagar om handlingar eller underlåtenhet för vilka ministrarna i regeringen bör stå till svars, på grund av den särskilda politiska ställning de har i den staten, behöver punkt 2 i denna artikel inte tillämpas på dessa lagar, under förutsättning att medlemsstaten garanterar att den strafflagstiftning som genomförs artiklarna 2 och 3 samt punkt 1 i denna artikel även omfattar ledamöterna av Europeiska gemenskapernas kommission.

4. Punkterna 1, 2 och 3 skall inte påverka tillämpningen av de bestämmelser om straffprocessrätt och om fastställande av laga domstol, som är tillämpliga i varje medlemsstat.

5. Detta protokoll skall tillämpas i full överensstämmelse med de relevanta bestämmelserna i fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna, protokollet om immunitet och privilegier för Europeiska gemenskaperna, domstolens stadga samt med de texter som antagits för att tillämpa dem vad beträffar hävande av immunitet.

Artikel 5

Påföljder

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som behövs för att säkra att de gär-

ningar som avses i artiklarna 2 och 3 samt medverkan till och anstiftan av dessa gärningar kan medföra effektiva, proportionella och avskräckande påföljder däribland, åtminstone i allvarliga fall, frihetsberövande påföljder vilka kan leda till utlämning.

2. Punkt 1 skall inte påverka behöriga myndigheters utövande av sina disciplinära befogenheter i förhållande till nationella eller gemenskapstjänstemän. Vid bestämmandet av vilken straffrättslig påföljd som skall ådömas kan de nationella domstolarna, i enlighet med principerna i deras egen lagstiftning, beakta eventuella disciplinpåföljder som redan drabbat samma person för samma uppträdande.

Artikel 6

Behörighet

1. Varje medlemsstat skall vidta nödvändiga åtgärder för att etablera sin behörighet vad gäller de straffbelagda överträdelser som den har fastställt i enlighet med artiklarna 2, 3 och 4, när

a) överträdelserna helt eller delvis begåtts på dess territorium,

b) gärningsmannen är medborgare eller tjänsteman i den berörda staten,

c) överträdelserna har begåtts gentemot någon av de personer som avses i artikel 1 eller gentemot ledamöter av de institutioner som avses i artikel 4.2, och som är medborgare i den berörda staten,

d) gärningsmannen är gemenskapstjänsteman som tjänstgör vid någon av Europeiska gemenskapernas institutioner eller vid ett organ som bildats enligt fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och har sitt säte i den berörda medlemsstaten.

2. Varje medlemsstat kan vid anmälan enligt artikel 9.2 förklara att den inte kommer att tillämpa, eller endast i särskilda fall eller under särskilda omständigheter kommer att tillämpa, en eller flera av bestämmelserna om behörighet i punkt 1 b, c och d.

*Artikel 7***Samband med konventionen**

1. Bestämmelserna i artiklarna 3, 5.1, 5.2 och 5.4 samt 6 i konventionen skall tillämpas som om det fanns en hänvisning till de gärningar som avses i artiklarna 2, 3 och 4 i detta protokoll.

2. Följande bestämmelser i konventionen skall tillämpas även på detta protokoll:

– Artikel 7 under förutsättning att, om ej annat uppges vid den anmälan som avses i artikel 9.2 i detta protokoll, förklaringar enligt artikel 7.2 i konventionen även gäller för detta protokoll.

– Artikel 9.

– Artikel 10.

*Artikel 8***Domstolen**

1. Alla tvister mellan medlemsstater om tolkningen eller tillämpningen av detta protokoll skall först behandlas i rådet, enligt det förfarande som föreskrivs i avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen, i avsikt att nå en lösning.

Om ingen lösning har uppnåtts inom sex månader kan någon av parterna i tvisten överlämna frågan till Europeiska gemenskapernas domstol.

2. Alla tvister som gäller artikel 1, med undantag av punkt 1 c artiklarna 2, 3 och 4 samt artikel 7.2 tredje strecksatsen i detta protokoll, mellan en eller flera medlemsstater och Europeiska gemenskapernas kommission, som inte har kunnat lösas genom förhandlingar, kan hänskjutas till Europeiska gemenskapernas domstol.

*Artikel 9***Ikraftträdande**

1. Detta protokoll skall antas av medlemsstaterna i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

2. Medlemsstaterna skall till generalsekretären för Europeiska unionens råd anmäla att de har avslutat de förfaranden som krävs enligt deras respektive konstitutionella bestämmelser för att detta protokoll skall kunna antas.

3. Detta protokoll träder i kraft nittio dagar efter det att den anmälan som avses i punkt 2 gjorts av den stat — som vid tidpunkten för rådets antagande av den akt som upprättar det här protokollet är medlem av Europeiska unionen — som sist fullgör denna formalitet. Om konventionen inte har trätt i kraft vid den tidpunkten, träder protokollet i kraft samtidigt som konventionen.

*Artikel 10***Anslutning av nya medlemsstater**

1. Detta protokoll står öppet för anslutning av varje stat som blir medlem i Europeiska unionen.

2. Texten till detta protokoll, avfattad på den anslutande medlemsstatens språk och upprättad av Europeiska unionens råd, skall vara giltig.

3. Anslutningsinstrumenten skall deponeras hos depotarien.

4. För varje stat som ansluter sig till protokollet träder detta i kraft nittio dagar efter det att den staten har deponerat sitt anslutningsinstrument eller, om det ännu inte trätt i kraft när perioden om nittio dagar löpt ut, samma dag som detta protokoll träder i kraft.

*Artikel 11***Reservationer**

1. Reservationer är inte tillåtna, med undantag sådana som avses i artikel 6.2.

2. Varje medlemsstat som gjort en reservation får när som helst, helt eller delvis, dra tillbaka den genom en anmälan till depositarien. Tillbakadragandet får verkan den dag depositarien tar emot anmälan.

*Artikel 12***Depositarie**

1. Generalsekreteraren för Europeiska unionens råd skall vara depositarie för detta protokoll.

2. Depositarien skall i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* offentliggöra antaganden och anslutningar, förklaringar och reservationer liksom alla övriga underättelser som rör denna konvention.

TILL BEVIS HÄR PÅ har de befullmäktigade undertecknat detta protokoll.

Upprättat i ett enda original på spanska, danska, tyska, grekiska, engelska, franska, iriska, italienska, nederländska, portugisiska, finska och svenska, vilka samtliga texter är lika giltiga. Originalen skall deponeras i arkiven hos generalsekretariatet för Europeiska unionens råd.

BILAGA

Medlemsstaternas uttalanden vid antagandet av rättsakten om upprättande av protokollet*1. Uttalande från den tyska delegationen:*

”Förbundsrepubliken Tysklands regering förklarar att den har för avsikt att, beträffande protokollet till konventionen om skydd av finansiella intressen (tjänstemän), genom förhandlingar uppnå samma enighet om behörigheten för Europeiska gemenskapernas domstol att meddela förhandsavgöranden, som den som eftersträvas när det gäller konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen, och att detta sker samma dag.”

2. Gemensamt uttalande från den belgiska, luxemburgska och nederländska delegationen:

”Konungariket Belgiens, Konungariket Nederländernas och Storhertigdömet Luxemburgs regeringar anser att det, för att möjliggöra ikraftträdandet av detta protokoll, är nödvändigt att senast i slutet av november 1996 finna en tillfredsställande lösning beträffande Europeiska gemenskapernas domstols behörighet när det gäller tolkningen av detta protokoll, helst inom ramen för de pågående diskussionerna om att ge Europeiska gemenskapernas domstol behörighet när det gäller förhandsavgöranden angående tolkningen av konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.”

3. Uttalande från den österrikiska delegationen:

”Österrike utgår från principen att frågan om Europeiska gemenskapernas domstols behörighet när det gäller förhandsavgöranden kommer att regleras på ett positivt sätt i en nära framtid och kommer också att arbeta i den riktningen i framtiden.”

(Rättsakter som antagits med tillämpning av avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen)

RÅDETS AKT

av den 26 maj 1997

om utarbetande på grundval av artikel K 3.2 c i Fördraget om Europeiska unionen av konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i

(97/C 195/01)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

som beaktar Fördraget om Europeiska unionen, särskilt artikel K 3.2 c i detta, som beaktar att medlemsstaterna anser förbättringen av det rättsliga samarbetet som en fråga av gemensamt intresse som omfattas av det samarbete om vilket föreskrifter meddelas i avdelning VI i fördraget, och

som beaktar att det för att uppnå det målet är nödvändigt att utarbeta en konvention om kamp mot korruption som Europeiska gemenskapernas tjänstemän eller Europeiska unionens medlemsstaters tjänstemän är delaktiga i, mot bakgrund av bestämmelserna i protokollet till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen⁽¹⁾,

BESLUTAR att den konvention vars text bifogas och som denna dag har undertecknats av företrädarna för regeringarna i Europeiska unionens medlemsstater, är utarbetad,

REKOMMENDERAR att konventionen antas av medlemsstaterna i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

Utfärdar i Bryssel den 26 maj 1997.

På rådets vägnar
W. SORGDRÄGER
Ordförande

⁽¹⁾ EGT nr C 313, 23.10.1996, s. 2.

KONVENTION

utarbetad på grundval av artikel K 3.2 c i Fördraget om Europeiska unionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i

DE HÖGA FÖRDRAGSSLUTANDE PARTERNA i denna konvention, som är medlemsstater i Europeiska unionen,

SOM HÄNVISAR till Europeiska unionens råds akt av den 26 maj 1997,

SOM BEAKTAR ATT medlemsstaterna anser att förbättringen av det rättsliga samarbetet i kampen mot korruptionen är en fråga av gemensamt intresse som omfattas av det samarbete om vilket föreskrifter meddelas i avdelning VI i fördraget,

SOM BEAKTAR ATT rådet i en akt av den 27 september 1996 har utarbetat ett protokoll som särskilt avser korruptiva handlingar som såväl nationella tjänstemän som gemenskapstjänstemän är delaktiga i och som skadar eller skulle kunna skada Europeiska gemenskapernas finansiella intressen,

SOM BEAKTAR nödvändigheten av att för att förbättra det straffrättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna gå längre än enligt nämnda protokoll och utarbeta en konvention som avser korruptiva handlingar i vilka Europeiska gemenskapernas tjänstemän eller tjänstemän i medlemsstaterna i allmänhet är delaktiga, och

SOM ÄR ANGELÄGNA om att säkerställa en enhetlig och effektiv tillämpning av denna konvention inom hela Europeiska unionen,

HAR ENATS OM FÖLJANDE BESTÄMMELSER.

Artikel 1

Definitioner

I denna konvention avses med

a) tjänsteman: alla gemenskapstjänstemän och alla nationella tjänstemän, inklusive alla nationella tjänstemän från en annan medlemsstat,

b) gemenskapstjänsteman:

– varje person som är tjänsteman eller kontraktsanställd i den mening som avses i tjänsteföreskrifterna för tjänstemännen i Europeiska gemenskaperna eller i anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna,

– varje person som har ställts till Europeiska gemenskapernas förfogande av med-

lemsstaterna eller av något offentligt eller privat organ som utför uppgifter som motsvarar dem som Europeiska gemenskapernas tjänstemän eller övriga anställda utför.

Medlemmar i de organ som bildats enligt fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna samt dessa organs personal likställs med gemenskapstjänstemän, om de inte omfattas av tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna,

c) nationell tjänsteman: ett begrepp som skall tolkas med hänvisning till den definition tjänsteman eller ämbetsman har i den nationella rätten i den medlemsstat där personen i fråga innehar denna egenskap vid tillämpning av dess straffrätt.

När det gäller rättsliga åtgärder beträffande

en tjänsteman från en medlemsstat, vilka vidtas av en annan medlemsstat, behöver den sistnämnda staten tillämpa definitionen på nationell tjänsteman endast i den mån den definitionen överensstämmer med dess nationella lagstiftning.

Artikel 2

Mutbrott

1. I denna konvention avses med mutbrott varje avsiktlig handling som utförs av en tjänsteman för att, direkt eller genom tredje man, för egen räkning eller för tredje mans räkning, begära eller ta emot förmåner, oavsett art, eller att acceptera löften härom för att på ett sätt som strider mot hans officiella förpliktelser utföra eller underlåta att utföra en handling i tjänsten eller vid utövandet av tjänsten.

2. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som behövs för att säkra att en sådan gärning som avses i punkt 1 straffbeläggs.

Artikel 3

Bestickning

1. I denna konvention avses med bestickning varje avsiktlig handling som utförs av en person för att direkt eller genom tredje man utlova eller bevilja en förmån, oavsett art, till en tjänsteman, för egen räkning eller för tredje mans räkning, för att denne på ett sätt som strider mot hans officiella förpliktelser skall utföra eller underlåta att utföra en handling i tjänsten eller vid utövandet av tjänsten.

2. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som behövs för att säkra att en sådan gärning som avses i stycke 1 straffbeläggs.

Artikel 4

Likabehandling

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som behövs för att säkra att bestämmelserna i dess strafflagstiftning som är tillämpliga på de gärningar som avses i artiklarna 2 och 3 när de begås av eller gentemot ministrarna i dess regering, de valda ledamöterna i dess parlamentariska försam-

lingar eller ledamöterna av landets högsta domstolar eller revisionsdomstol vid tjänsteutövning, tillämpas på samma sätt när gärningarna begås av eller gentemot ledamöterna av Europeiska gemenskapernas kommission, av Europaparlamentet, domarna i Europeiska gemenskapernas domstol eller ledamöterna av Europeiska gemenskapernas revisionsrätt vid tjänsteutövning.

2. Om en medlemsstat har antagit speciella lagar om handlingar eller underlåtenhet för vilka ministrarna i dess regering bör stå till svars, på grund av den särskilda politiska ställning de har i den staten, behöver punkt 1 i denna artikel inte tillämpas på dessa lagar, under förutsättning att medlemsstaten garanterar att den strafflagstiftning som genomför artiklarna 2 och 3 även omfattar ledamöterna i Europeiska gemenskapernas kommission.

3. Punkterna 1 och 2 skall inte påverka tillämpningen av de bestämmelser om straffprocessrätt och om fastställande av laga domstol som är tillämpliga i varje medlemsstat.

4. Denna konvention skall tillämpas i full överensstämmelse med de relevanta bestämmelserna i fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna, protokollet om immunitet och privilegier för Europeiska gemenskaperna, domstolens stadga samt med de texter som har antagits för att tillämpa dem vad beträffar upphävande av immunitet.

Artikel 5

Påföljder

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som behövs för att säkra att de gärningar som avses i artiklarna 2 och 3 samt medverkan till och anstiftan av dessa gärningar kan medföra effektiva, proportionella och avskräckande påföljder, däribland, åtminstone i allvarliga fall, frihetsberövande påföljder vilka kan leda till utlämning.

2. Punkt 1 skall inte påverka behöriga myndigheters utövande av sina disciplinära befogenheter i förhållande till nationella tjänstemän eller gemenskapstjänstemän. Vid bestämmandet av vilken straffrättslig påföljd

som skall ådömas kan de nationella domstolarna, i enlighet med principerna i sin egen lagstiftning, beakta eventuella disciplinpåföljder som redan har drabbat samma person för samma uppträdande.

Artikel 6

Straffrättsligt ansvar för företagsledare

Varje medlemsstat skall vidta nödvändiga åtgärder för att företagsledare eller andra personer med befogenhet att fatta beslut eller utöva kontroll inom ett företag skall kunna hållas straffrättsligt ansvariga enligt de principer som anges i den nationella rätten, i fråga om korruption enligt artikel 3, om gärningen har begåtts för företagets räkning av en person som är underställd dem.

Artikel 7

Behörighet

1. Varje medlemsstat skall vidta nödvändiga åtgärder för att etablera sin behörighet vad gäller de gärningar som den har straffbelagt i enlighet med de skyldigheter som följer av artiklarna 2, 3 och 4 när

a) gärningen helt eller delvis begåtts på dess territorium,

b) gärningsmannen är medborgare eller tjänsteman i den berörda staten,

c) gärningen har begåtts gentemot någon av de personer som avses i artikel 1 eller gentemot ledamöter av de institutioner inom Europeiska gemenskapen som avses i artikel 4.1 och som dessutom är medborgare i den berörda staten,

d) gärningsmannen är gemenskapstjänsteman som tjänstgör vid någon av Europeiska gemenskapernas institutioner eller vid ett organ som har bildats enligt fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och har sitt säte i den berörda medlemsstaten.

2. Varje medlemsstat kan vid anmälan enligt artikel 13.2, förklara att den inte kommer att tillämpa, eller endast i särskilda fall eller under särskilda omständigheter kommer att tillämpa, en eller flera av bestämmelserna

om behörighet i punkt 1 b, c och d.

Artikel 8

Utlämning och åtal

1. Varje medlemsstat som enligt sin nationella lagstiftning inte utlämnar sina egna medborgare skall vidta nödvändiga åtgärder för att kunna utöva jurisdiktion i fråga om gärningar som staten har straffbelagt i enlighet med de skyldigheter som följer av artiklarna 2, 3 och 4 och som begåtts av dess egna medborgare utanför dess territorium.

2. När en medborgare i en medlemsstat anklagas för att i en annan medlemsstat ha begått en gärning som har straffbelagts i enlighet med de skyldigheter som följer av artiklarna 2, 3 och 4, och medlemsstaten inte utlämnar denna person till den andra medlemsstaten enbart på grund av dennes medborgarskap, skall den överlämna ärendet till sina behöriga myndigheter för åtal, om det finns anledning till detta. För att möjliggöra lagföring skall akter, upplysningar och föremål som rör gärningen överlämnas i enlighet med bestämmelserna i artikel 6 i Europeiska utlämningskonventionen av den 13 december 1957. Den ansökande medlemsstaten skall underrättas om vilka rättsliga åtgärder som har vidtagits och resultatet av dessa.

3. Vad som avses med en medlemsstats egna "medborgare" skall i denna artikel tolkas i enlighet med varje förklaring som den staten har lämnat enligt artikel 6.1 b och 6.1 c i Europeiska utlämningskonventionen.

Artikel 9

Samarbete

1. Om ett förfarande, som gäller en gärning som har straffbelagts i enlighet med de skyldigheter som följer av artiklarna 2, 3 och 4, rör minst två medlemsstater, skall dessa stater samarbeta effektivt vid förundersökning, lagföring och straffverkställighet, t.ex. genom inbördes rättshjälp, utlämning, överförande av lagföring eller verkställighet av domar som har meddelats i en annan medlemsstat.

2. När fler än en medlemsstat har jurisdiktion och möjlighet att väcka åtal för samma gärning, skall de berörda medlemsstaterna

samarbeta för att avgöra vem av dem som skall lagföra gärningsmannen eller gärningsmännen så att lagföringen, där det är möjligt, kan ske i en och samma medlemsstat.

Artikel 10

Ne bis in idem

1. Medlemsstaterna skall i sin nationella straffrätt tillämpa principen att en person som slutligt dömts i en medlemsstat inte får lagföras för samma gärning i en annan medlemsstat (*ne bis in idem*), om påföljden vid fällande dom har verkställts, håller på att verkställas eller inte längre kan verkställas enligt det dömande landets lag.

2. Varje medlemsstat får, i samband med anmälan enligt artikel 13.2, förklara att den inte skall vara bunden av punkt 1 i denna artikel i ett eller flera av följande fall:

a) om den gärning som har legat till grund för den dom som har meddelats i en annan stat begåtts inom medlemsstatens territorium, helt eller delvis; i det senare fallet skall detta undantag inte gälla om gärningen delvis har begåtts inom den medlemsstats territorium där domen har meddelats,

b) om den gärning som har legat till grund för den dom som har meddelats i en annan stat har riktats mot den medlemsstatens säkerhet eller andra för den staten lika viktiga intressen,

c) om den gärning som har legat till grund för den dom som har meddelats i en annan stat har begåtts av en tjänsteman i medlemsstaten i fråga i strid med dennes tjänsteåligganden.

3. Om ytterligare lagföring inleds i en medlemsstat mot en person som slutgiltigt har dömts för samma gärningar i en annan medlemsstat skall varje sådant frihetsberövande som avtjänats i den sistnämnda staten på grund av dessa gärningar räknas av från den påföljd som eventuellt ådöms. I den mån de nationella lagstiftningarna medger detta, skall hänsyn också tas till andra påföljder än frihetsberövande påföljder vilka redan har verkställts.

4. De undantag som har gjorts till föremål

för en förklaring enligt punkt 2 skall inte vara tillämpliga om den berörda medlemsstaten på grund av samma gärning har begärt att en annan medlemsstat skall lagföra personen i fråga eller har beviljat utlämning av denne.

5. Tillämpliga bilaterala eller multilaterala överenskommelser som har ingåtts mellan medlemsstater och därtill hörande förklaringspåverkas inte av denna artikel.

Artikel 11

Nationella bestämmelser

Bestämmelserna i denna konvention hindrar inte medlemsstaterna från att besluta om nationella föreskrifter som går utöver de skyldigheter som följer av denna konvention

Artikel 12

Domstolen

1. Alla tvister mellan medlemsstater om tolkningen eller tillämpningen av denna konvention som inte har kunnat lösas bilateralt skall först behandlas inom rådet enligt det förfarande som föreskrivs i avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen, i avsikt att uppnå en lösning. Om ingen lösning har uppnåtts inom sex månader kan en av parterna i tvisten hänskjuta tvisten till Europeiska gemenskapernas domstol.

2. Alla tvister mellan en eller flera medlemsstater och Europeiska gemenskapernas kommission om tillämpningen av artikel 1, med undantag för punkt c), och artiklarna 2, 3 och 4, kan, i den utsträckning som de avser gemenskapsrättsliga frågor eller frågor om gemenskapernas finansiella intressen eller rör medlemmar eller tjänstemän i gemenskapernas institutioner eller i organ som har inrättats med tillämpning av fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och som inte har kunnat lösas genom förhandlingar, kan av någon av parterna i tvisten hänskjutas till domstolen.

3. Alla domstolar i en medlemsstat kan begära att domstolen skall meddela förhandsavgörande i frågor som avser tolkningen av artiklarna 1–4 och 12–16 och som uppkommer i mål som är anhängiga vid

dem och rör personer, som är medlemmar eller tjänstemän i gemenskapsinstitutioner eller i med tillämpning av fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna inrättade gemenskapsorgan, och som handlar i tjänsten, så snart domstolarna anser att ett beslut i frågan är nödvändigt för att de skall kunna döma i målet.

4. Domstolens behörighet enligt artikel 3 förutsätter att den berörda medlemsstaten i samband med den anmälan som avses i artikel 13.2 eller senare förklarar att den godkänner denna behörighet.

5. En medlemsstat som avger en förklaring enligt punkt 4 får begränsa möjligheten att begära ett förhandsavgörande från domstolen till att avse de domstolar i medlemsstaten vilkas beslut inte kan överklagas enligt statens egen lagstiftning.

6. Europeiska gemenskapens domstols stadga och dess rättegångsregler skall gälla. I enlighet med den stadgan har alla medlemsstater och kommissionen, oavsett om de har avgivit en förklaring enligt punkt 4 eller inte, rätt att till domstolen överlämna ett yttrande eller skriftliga iakttagelser som rör de mål som är anhängiga vid den till följd av punkt 3.

Artikel 13

Ikraftträdande

1. Denna konvention skall antas av medlemsstaterna i enlighet med deras konstitutionella bestämmelser.

2. Medlemsstaterna skall till generalsekretären för Europeiska unionens råd anmäla att de har genomfört de förfaranden som deras konstitutionella bestämmelser kräver för att denna konvention skall kunna antas.

3. Denna konvention träder i kraft nittio dagar efter det att den sista medlemsstaten har gjort en sådan anmälan som avses i punkt 2.

4. Till och med den tidpunkt då denna konvention träder i kraft kan varje medlemsstat i samband med en sådan anmälan som avses i punkt 2 eller när som helst därefter förklara att denna konvention med undantag

av sin artikel 12 skall vara tillämplig på den i dess förbindelser med den medlemsstat som har gjort samma förklaring. För en medlemsstat som har gjort en sådan förklaring skall denna konvention tillämpas från och med den första dagen i den månad som följer efter det att nittio dagar har gått från det att dess förklaring deponerades.

5. En medlemsstat som inte har avgivit en förklaring i enlighet med punkt 4 får tillämpa denna konvention mot andra fördragsslutande medlemsstater på grundval av bilaterala överenskommelser.

Artikel 14

Anslutning av nya medlemsstater

1. Denna konvention står öppen för anslutning för varje stat som blir medlem i Europeiska unionen.

2. Den på den anslutande statens språk avfattade texten till denna konvention, som skall utarbetas av Europeiska unionens råd, skall ha giltighet.

3. Anslutningsinstrumenten skall deponeras hos depositarien.

4. För en stat som ansluter sig till konventionen träder denna i kraft nittio dagar efter depositionen av dess anslutningsinstrument, eller, om den ännu inte har trätt i kraft då denna period av nittio dagar löper ut, den dag då konventionen träder i kraft.

5. Om denna konvention ännu inte har trätt i kraft när anslutningsinstrumentet deponeras, skall bestämmelserna i artikel 13.4 vara tillämpliga på de stater som ansluter sig till denna.

Artikel 15

Reservationer

1. Med undantag för sådana reservationer som avses i artikel 7.2 och i artikel 10.2 är reservationer inte tillåtna.

2. Varje medlemsstat som har gjort en reservation får när som helst, helt eller delvis,

dra tillbaka den genom en anmälan till depositarien. Tillbakadragandet får verkan den dag depositarien tar emot anmälan.

Artikel 16

Depositarie

1. Generalsekreteraren för Europeiska unionens råd är depositarie för denna konvention.

2. Depositarien skall i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* offentliggöra antaganden och anslutningar, förklaringar och reservationer samt alla andra anmälningar som rör denna konvention.